

Unge alkoholvaner i Danmark 2014

- en kortlægning

Unge alkoholvaner i Danmark 2014

- en kortlægning

Denne rapport er udarbejdet af 'Fuld af liv'-kampagnens evalueringssenhed ved:

Christina Schiøth

- Praktikant, stud.scient.san.publ. (Folkesundhedsvidenskab)

Anne Friis Krarup

- Analyse- og evalueringsekonsulent, cand.scient.san.publ. (Folkesundhedsvidenskab)

Christine Lind Behrens,

- Analyse- og evalueringsekonsulent, cand.scient.san.publ. (Folkesundhedsvidenskab)
- Ansvarlig kontaktperson for denne kortlægning – kan kontaktes på behrens@cancer.dk og tlf.: 35 25 77 36

Uddrag, herunder figurer og kortere citater, er tilladt med kildeangivelse:

Schiøth C, Krarup AF & Behrens CL

Unge alkoholvaner i Danmark 2014 – en kortlægning

Kræftens bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba) 2014

Kræftens Bekæmpelse

Forebyggelse & Oplysning

Strandboulevarden 49

2100 København Ø

Tlf: 35 25 75 00

Rapporten findes udelukkende i elektronisk form og er tilgængelig via

www.fuldafliv.dk

Forside: Colourbox

ISBN: 978-87-7064-242-2

Copyright©

Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba)

September 2014

Alle rettigheder forbeholdes.

Forord

Alkohol er sundhedsskadeligt og forbundet med over 60 forskellige sygdomme, ulykker og over 4.000 årlige dødsfald. Alkohol har siden 1988 været på WHO's liste over stoffer, der med sikkerhed er kræftfremkaldende for mennesker. Alkoholvaner grundlægges i ungdommen og vi ved, at unge er særligt sårbare over for alkohol.

Selvom vi i disse år ser en tendens til, at alkoholforbruget blandt danske unge falder, drikker danske unge mere end unge i andre europæiske lande – en hel del mere. På den baggrund har Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden i 2014 igangsat alkoholkampagnen 'Fuld af liv'. Det er en bredspektret oplysningskampagne, som har til formål at nedsætte alkoholforbruget blandt unge og dermed lægge grunden for en sundere alkoholkultur i Danmark.

I denne rapport kortlægges alkoholvanerne blandt Danmarks unge i alderen 15-25 år. Rapporten giver en status på unges alkoholvaner før Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden startede 'Fuld af liv'-kampagnen i september 2014. I de kommende år vil vi følge udviklingen i danske unges alkoholvaner og løbende udgive rapporter, når vi har nye tal, der kan holdes op imod tallene i denne rapport.

Rapporterne vil fungere som en evaluering af alkoholkampagnens effekt på viden, holdning og adfærd, samt bidrage til planlægningen af fremtidige kampagneindsatser. De årlige afrapporteringer vil hvert år blive gjort tilgængelige for offentligheden, herunder medier og politikere, så alle kan følge udviklingen i danske unges alkoholvaner og få taget temperaturen på Danmarks alkoholkultur.

Peter Dalum, projektchef i Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholkampagne 'Fuld af liv', september 2014.

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning	4
Konklusioner og anbefalinger.....	6
1. Indledning.....	7
2. Unge alkohol- og fuldsksdebut	10
3. Unge alkoholforbrug.....	15
4. Grunde til at drikke/ <i>ikke</i> at drikke alkohol.....	22
5. Alkohol som en social aktivitet.....	25
6. Forældres holdninger og indflydelse på unges alkoholvaner	29
7. Alkoholvaner i unges familier.....	36
8. Køb af alkohol.....	39
9. Holdninger til alkohol og fuldskskab.....	44
10. Unge kendskab til risici ved alkoholforbrug.....	47
11. Metode	51
Litteratur	54

Sammenfatning

I denne rapport kortlægges unges alkoholvaner i Danmark 2014. Rapporten er baseret på data fra en webbaseret spørgeskemaundersøgelse blandt 2.000 unge i alderen 15-25 år. Undersøgelsen er gennemført af analysebureauet Gallup, og data er nationalt repræsentativ i forhold til køn, alder og landsdel (øst/vest). Rapporten er udarbejdet af Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens Alkoholcampagne 'Fuld af liv'.

Alkoholdebut og forbrug

Langt størstedelen af unge mellem 15 og 25 år har prøvet at drikke alkohol, og otte ud af ti unge har prøvet at være fulde. En femtedel af unge mænd og en fjerdedel af unge kvinder mellem 15 og 25 år drikker over Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser for alkohol¹.

Der er desuden mange unge, der drikker mere end fem genstande ved samme lejlighed – især blandt mænd, 21-25-årige og unge bosiddende i Region Hovedstaden.

Alkoholkultur blandt unge

Unge drikker i høj grad alkohol, fordi det er socialt og hyggeligt, og flest er typisk sammen med deres venner/veninder i festligt lag, når de drikker sig fulde. Næsten halvdelen af de 15-25-årige, der drikker alkohol, har oplevet at blive presset af deres venner/veninder til at drikke mere, end de har haft lyst til. Samtidig tror to ud af tre unge, at andre jævnaldrende unge drikker *mere* alkohol end dem selv.

Forældres indblanding i de unges alkoholforbrug

Seks ud af ti unge mellem 15 og 25 år angiver, at de, ifølge deres forældre, gerne måtte drikke alkohol inden de fyldte 16 år. Færre 15-20-årige end 21-25-årige måtte drikke alkohol, før de fyldte 16 år.

Blandt de hjemmeboende 15-25-årige angiver 64 %, at deres forældre synes, at det er okay, at de drikker alkohol. Inden for gruppen, der gerne må drikke alkohol, er der dog forskel på forældrenes rolle – i nogle tilfælde bestemmer de *unge selv*, hvor meget, de drikker, i andre tilfælde bestemmer de unge *i fællesskab med forældrene*, hvor meget, de unge må drikke, og andre gange bestemmer *forældrene alene*, hvor meget, de unge må drikke.

De fleste hjemmeboende unge har ikke noget imod det, hvis deres forældre blander sig i, hvor meget alkohol, de drikker/ikke drikker – kun 16 % angiver, at de synes dårligt eller meget dårligt om det, mens resten enten er ligeglade eller synes direkte godt om, hvis forældrene blander sig.

¹ 7 genstande pr. uge for kvinder og 14 genstande pr. uge for mænd.

Alkoholvaner i familier

Hjemmeboende unge mellem 15 og 25 år angiver generelt, at deres fædre oftere drikker alkohol end mødrene. Meget få unge angiver, at de har alkoholproblemer i familien.

Køb af alkohol

Langt de fleste unge 15-25-årige kender til aldersgrænserne for køb af alkohol i Danmark. 27 % af de 15-25-årige mener, at det bør være helt forbudt for unge under 18 år at købe alkohol. Blandt de 15-17-årige, der vil blive personligt påvirket af en eventuel aldersgrænse på 18 år, er det knap hver fjerde (23 %), der går ind for en aldersgrænse på 18 år for køb af alkohol.

Unge holdninger til det at drikke alkohol

På trods af, at næsten halvdelen af de 15-25-årige har oplevet drikkepres, tilkendegiver 96 %, at de synes, at det er ok at sige nej tak til alkohol til fester. Desuden er de fleste uenige i udsagn som "man er cool, hvis man drikker sig fuld" og "man er kun en del af fællesskabet, hvis man drikker sig fuld".

Alkoholforbrug og sundhedsrisici

På trods af, at 60 % af de 15-25-årige har drukket fem eller flere genstande ved samme lejlighed den seneste måned og at omkring en femtedel (21 %) har gjort det tre eller flere gange – og at langt størstedelen af unge er bevidst om, at der er en sundhedsskadelig risiko forbundet med at drikke alkohol, mener 79 % ikke, at de er personligt udsat for en risiko ved at drikke alkohol.

Respondenterne er også blevet spurgt om, hvilke sygdomme de mener, at et stort alkoholforbrug kan medføre. Flest nævner leverskader (85 %). En fjerdedel mener, at et stort alkoholforbrug kan medføre hjerte-kar-sygdomme, mens 16 % mener, at det kan medføre alkoholafhængighed/-forgiftning. Desuden mener 16 % at et stort alkoholforbrug kan medføre kræft og endelig mener 15 %, at det kan medføre hjerne og/eller nerveskader.

Konklusioner og anbefalinger

Danske unge drikker meget. Flere end otte ud af ti danske 15-25-årige har prøvet at være fulde, og vi har Europarekord i fuldskab. Derfor er det vigtigt at gøre en indsats for at nedsætte alkoholforbruget blandt Danmarks unge. Det er dog afgørende at tilrettelægge indsatsen, så den fokuserer på det fuldskabsorienterede alkoholforbrug i stedet for et gennemsnitligt ugentligt alkoholforbrug, som Sundhedsstyrelsens genstandsgrænser henviser til.

To ud af tre unge tror, at andre på deres egen alder drikker mere, end de selv gør. Historier i medierne og forskellige realityprogrammer skaber et billede af, at alle danske unge drikker for meget, og at det snarere er normen end undtagelsen at drikke sig fuld flere gange hver weekend. Unge kan dermed føle sig presset til at drikke mere, end de har lyst til – for at følge normen. Denne undersøgelse viser, at 45 % af de unge med et alkoholforbrug har oplevet at blive presset til at drikke mere alkohol, end de har lyst til – heriblandt har 5 % ofte oplevet et drikkepres.

Det er i den forbindelse vigtigt også at fortælle den anden side af historien: Det er rigtigt, at mange unge drikker alt for meget, men i virkeligheden er der også en stor del af den danske ungdom, der har et langt mere moderat alkoholforbrug. 40 % af de 15-25-årige har *ikke* drukket mere end fem genstande ved samme lejlighed inden for den seneste måned, og kun 37 % har drukket mere end fem genstande ved samme lejlighed mere end én gang i den seneste måned. Vi har derfor brug for at gøre de unge opmærksomme på, at et højt alkoholforbrug *ikke* er normen blandt danske unge, for derigennem at fjerne presset fra de unge, der egentlig gerne vil have et mere moderat alkoholforbrug, end de har i dag.

1. Indledning

I denne rapport kortlægges unges alkoholvaner i Danmark 2014. Rapporten fokuserer på unge i alderen 15-25 år.

Formålet med rapporten er at give offentligheden – herunder politikere og presse – et indblik i unges viden, holdninger og adfærd i forhold til alkohol. Rapportens resultater vil desuden blive anvendt af Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens Alkoholcampagne 'Fuld af Liv' til at planlægge den fremtidige kampagneindsats.

Rapporten er udarbejdet af 'Fuld af liv'-kampagnens evalueringsenhed og er kampagnens første kortlægning af unges alkoholvaner.

Baggrund

Alkohol er sundhedsskadeligt og forbundet med omkring 60 forskellige sygdomme, ulykker og over 4.000 årlige dødsfald (3;21).

Alkohol og kræft

Alkohol har siden 1988 været på WHO's liste over stoffer, der med sikkerhed er kræftfremkaldende for mennesker (22). Alkohol øger risikoen for kræft i mundhulen, svælget, struben, spiserøret, leveren, brystet, tyk- og endetarmen, og risikoen for kræft stiger med mængden af alkohol, der indtages. I Danmark er 8 % af kræfttilfælde blandt mænd og 3 % af kræfttilfælde blandt kvinder relateret til alkoholindtag (1). Det svarer til, at ca. 1.800 danskere hvert år rammes af en alkoholrelateret kræftform. Ca. 1.300 af disse er mænd og ca. 500 er kvinder. Alkohol øger desuden risikoen for en lang række fysiske, psykiske og sociale skader, hvilket betyder, at alkohol er én af de førende risikofaktorer for sygelighed, funktionsnedsættelse og dødelighed (2).

Alkoholvaner grundlægges i ungdommen

Unge er særligt sårbare over for alkohol. Ud over ofte at være fysisk mindre udviklede end voksne, mangler unge erfaringer med at drikke og viden om virkningen af alkohol, og desuden kan unge have svært ved at vurdere eller regulere, hvor meget de bør drikke (3). Unge, der i teenageårene har et stort forbrug af alkohol, har en større risiko for senere i livet at drikke mere end andre voksne (4;5), og en tidlig alkoholdebut (før 14-års-alderen) øger risikoen for alkoholafhængighed og dermed alkoholrelaterede sygdomme senere i livet (6-8). For hvert år alkoholdebuten udskydes efter det fyldte 14. år reduceres risikoen for afhængighed med 14 % (7).

Unge i Danmark drikker meget, ofte og eksperimenterer med alkohol i en tidlig alder

En undersøgelse fra 2011 baseret på data fra 36 europæiske lande viser, at 37 % af danske 15-16-årige har drukket sig fulde mindst én gang i løbet af den seneste måned. Det er mere end i noget andet europæisk land, hvor den tilsvarende gennemsnitlige andel er 17 % (9).

For at forebygge alkoholrelaterede kræfttilfælde er det således vigtigt at udsætte alkoholdebuten, reducere alkoholindtaget og skabe en sundere alkoholkultur blandt unge i Danmark.

Alkoholkampagnen 'Fuld af liv'

Kræftens Bekæmpelse og TrykFondens Alkoholkampagne 'Fuld af liv' blev igangsat i 2014 og har tre overordnede målsætninger:

Unge skal starte med at drikke alkohol senere: Andelen af de 15-årige, der har prøvet at drikke alkohol, skal nedsættes med 20 % senest i 2020.

Unge skal drikke mindre: Det ugentlige alkoholforbrug for de 16-25 årige skal nedsættes med 20 % senest i 2020.

Færre unge skal drikke sig fulde: Andelen af de 16-25 årige, der hver måned drikker fem genstande eller mere ved samme lejlighed (*binge-drinking*), skal nedsættes med 20 % i 2020.

Datagrundlag

Undersøgelsen bygger på data fra 2.000 unge i alderen 15-25 år. Data er indsamlet af analysebureauet Gallup ved hjælp af et webbaseret spørgeskema i perioden 3. februar til 9. marts 2014 og er nationalt repræsentativt på køn, alder og landsdel (øst/vest). Foruden alkoholvaner blev der under dataindsamlingen også spurgt ind til respondenternes solarievaner. Disse data er afrapporteret i rapporten "Børn og unges solarievaner 2014", der offentliggøres primo 2015 på www.skrunedforsolen.dk.

Der, hvor der er signifikante forskelle i forhold til køn, alder og region, præsenteres det i rapporten. Forskelle vurderes ud fra χ^2 -tests med et signifikansniveau på 5 %.

For mere information om rapportens datagrundlag og metode, se kapitel 11: Metode.

Definitioner

Alkoholdebut

Alkoholdebut er defineret ved den alder, som man har første gang, man drikker en hel genstand.

Fuldskabsdebut

Det er individuelt, hvor meget alkohol der skal til, for at man bliver fuld. Med fuldskabsdebut menes derfor den første situation, hvor man har drukket så meget alkohol, at man har følt sig fuld ².

² Definition af fuldskab fra "Projekt Unge og Alkohol" (PUNA) (11).

Unge, der har prøvet at drikke alkohol og unge, der drikker alkohol

”Unge, der har prøvet at drikke alkohol” defineres som unge, der har prøvet at drikke en hel genstand, mens ”unge, der drikker alkohol” defineres som unge, der har prøvet at drikke en hel genstand og som på spørgsmålet om, hvor tit de drikker alkohol, ikke svarer ”Aldrig”.

Genstande

En genstand svarer til en af følgende drikke: 1 almindelig øl, 1 glas vin, 1 alkoholcider, 1 alkoholsodavand, 1 drink/cocktail, 1 stort shot (f.eks. vodka) eller 2 store shots gajol/fisk. Desuden svarer 1 flaske vin til 6 genstande og 1 flaske spiritus til 20 genstande.

Respondenterne er i besvarelsen af spørgeskemaet blevet præsenteret for alle ovenstående definitioner.

Baggrundvariable

Alder

Data på respondenternes alder er indsamlet via kvoterne 15-20 år og 21-25 år. Aldersgrupperne er derfor inddelt herefter.

Region

På baggrund af respondenternes postnumre er en regionsvariabel blevet udformet. Data er repræsentativt på landsdel (øst/vest) og ikke på region, men da den regionale fordeling af respondenter i undersøgelsen ikke afviger mere end 5 % fra den reelle regionale fordeling af danske borgere i alderen 15-25 år, vurderes det, at datasættet for de 15-25-årige endvidere kan anses som nationalt repræsentativt på region³.

Rapportens opbygning

Hvert kapitel indledes med en kort opsummering af, hvad tidligere danske undersøgelser har vist i forhold til unges alkoholvaner. Dette kan hjælpe til at give læseren et overblik over, dels hvorvidt resultater fra foreliggende rapport stemmer overens med tidligere fund og dels hvilke forhold ved unges alkoholvaner, man endnu ikke ved så meget om. Hernæst følger et kortfattet tekststykke, som med ord beskriver, hvad figurerne i kapitlet viser, og til sidst er figurerne, der belyser unges alkoholvaner, opstillet.

³ Danmarks statistik, folketal d. 1. i kvartalet 2014 – efter tid, område, alder og køn.

2. Unge alkohol- og fuldskabsdebut

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

39 % af 12-årige drenge og 26 % af 12-årige piger har prøvet at drikke mindst en hel genstand ved mindst én lejlighed. Ved 15-års-alderen har 90 % af drengene og 93 % af pigerne drukket mindst en genstand ved mindst én lejlighed (12). De fleste unge er 13-14 år første gang de drikker alkohol, og 14-15 år første gang de er fulde (13). Der ses en klar tendens til, at drenge har en tidligere alkoholdebut end piger (12;13).

Andelen af unge, der har prøvet at drikke en hel genstand

Figur 2.1.

- 89 % af de 15-20-årige og 98 % af de 21-25-årige har prøvet at drikke en hel genstand.

Alkoholdebut

Figur 2.2.

- Blandt de 15-20-årige, der har drukket en hel genstand, var størstedelen mellem 15 og 16 år (48 %) første gang de drak en hel genstand. Blandt de 21-25-årige var størstedelen mellem 13 og 14 år (46 %). Det tyder således på, at unge starter *senere* med at drikke alkohol i dag end tidligere. Dog skal man her være opmærksom på, at de 21-25-årige skal huske længere tid tilbage end de 15-20-årige. Det gør svarene for de 21-25-årige mere usikre, og derfor kan vi ikke sige noget sikkert om, hvorvidt alkoholdebutalderen er stigende eller ej.

Hvor mange unge har prøvet at være fulde?

Figur 2.3.

- 82 % af de 15-25 årige har prøvet at være fulde.

Figur 2.4.

- 79 % af de 15-20-årige og 97 % af de 21-25-årige har prøvet at være fulde.
- Det er især unge i hovedstadsområdet, der har prøvet at drikke sig fulde. Blandt de 15-25-årige, der bor i Region Hovedstaden har 87 % været fulde sammenlignet med 76 % i Region Sjælland.

Fuldskabsdebut

Figur 2.5.

- Blandt unge, der har prøvet at være fulde, var 27 % mellem 13 og 14 år og 55 % mellem 15 og 16 år første gang, de var fulde.
- De 21-25 årige var generelt yngre første gang de var fulde, sammenlignet med de 15-20-årige. Ligesom ved alkoholdebut tyder det således på, at debutalderen for fuldskab er stigende – igen med forbehold for, at de 21-25-årige skal huske længere tilbage end de 15-

20-årige.

- Unge, der bor i Region Hovedstaden, var yngre end unge fra de øvrige regioner, første gang de var fulde.

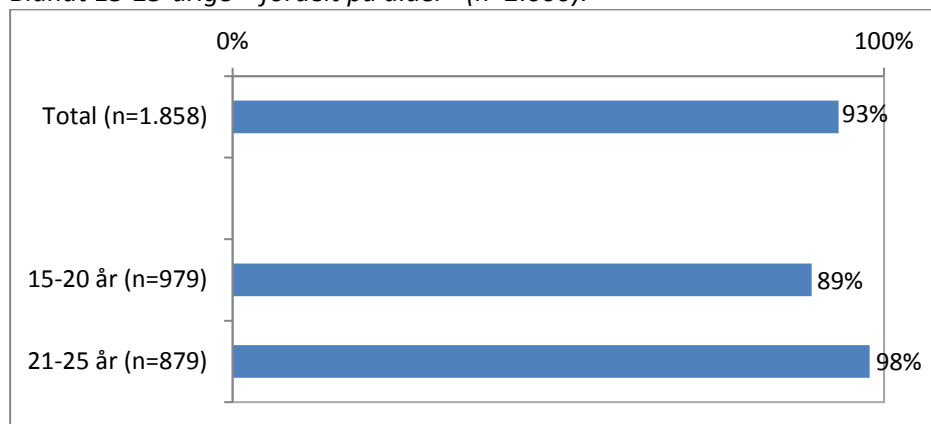
Omstændigheder ved fuldskabsdebut

Figur 2.6.

- Blandt de 15-25-årige, der har prøvet at være fulde, angiver flest, at de var til fest første gang de var fulde (56 %), mens godt en femtedel (18 %) angiver, at de var sammen med deres venner. Der var tale om en åben svarkategori, så det kan sagtens tænkes, at respondenter, der angav at være sammen med deres venner, var til fest sammen med dem, og respondenter, der angav at være til fest, var sammen med deres venner til festen. Uanset hvad er det tydeligt, at de unge typisk fester med deres venner første gang, de er fulde.

Andelen af unge, der har prøvet at drikke en hel genstand

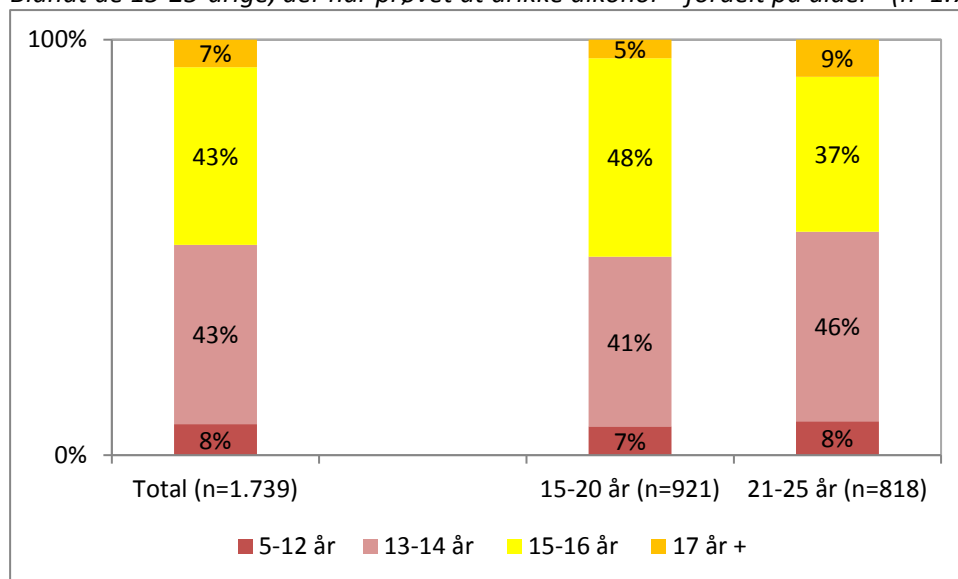
Figur 2.1. Andelen af unge, der har drukket en hel genstand.
Blandt 15-25-årige – fordelt på alder* (n=2.000).

*Ingen signifikant forskel på køn og region.

Alkoholdebut

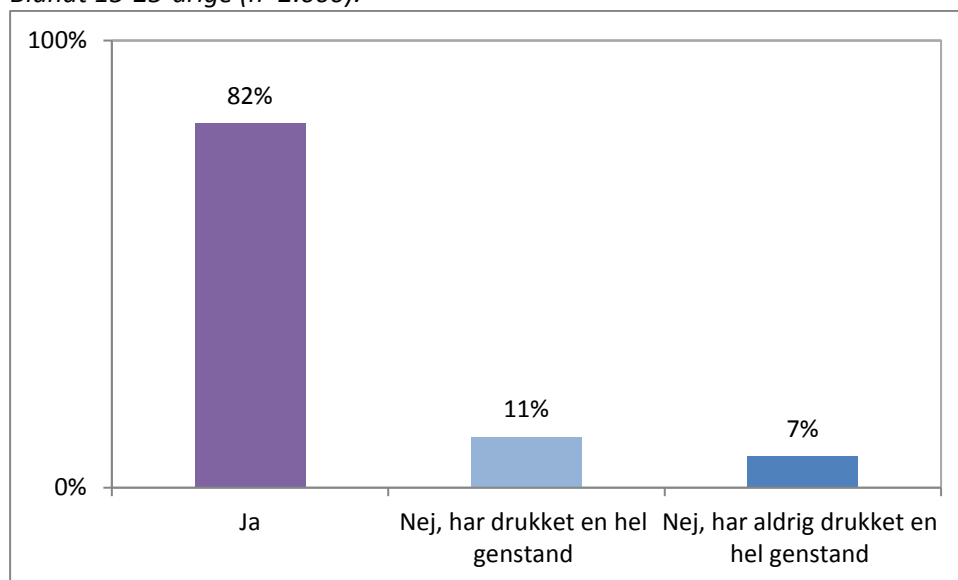
Figur 2.2. Hvor gammel var du, første gang du drak en hel genstand?
Blandt de 15-25-årige, der har prøvet at drikke alkohol – fordelt på alder* (n=1.739⁴).

*Ingen signifikant forskel på køn og region.

Hvor mange unge har prøvet at være fulde?

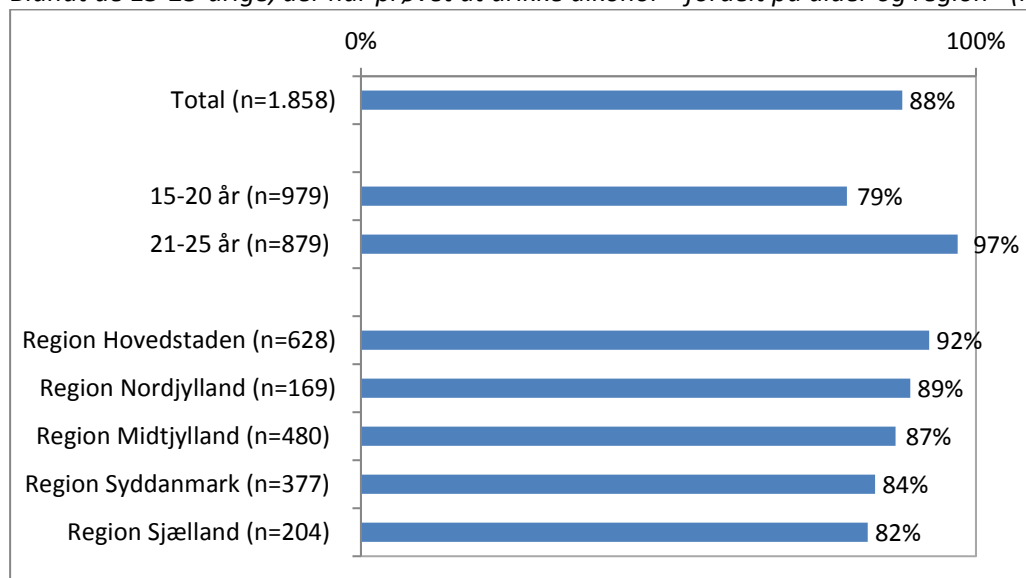
Figur 2.3. Andelen af unge, der har prøvet at være fulde.
Blandt 15-25-årige (n=2.000).

⁴ Respondenter, der har svaret "Husker ikke" (n=119) er ekskluderet fra analyserne til figur 2.2 og figur 2.3.

Figur 2.4. Andelen af unge, der har prøvet at være fulde.

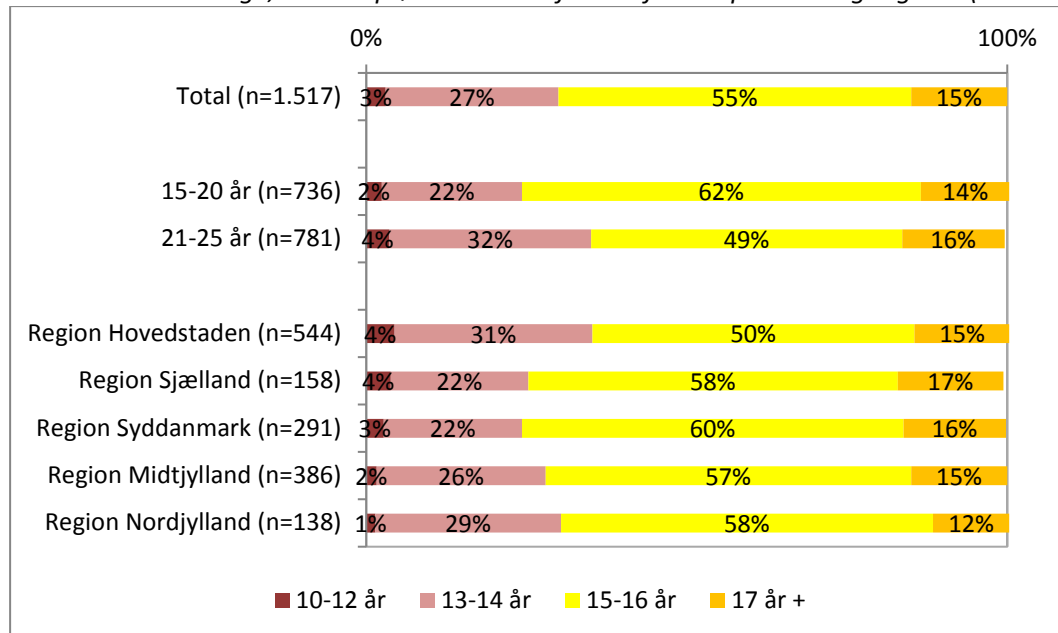
Blandt de 15-25-årige, der har prøvet at drikke alkohol – fordelt på alder og region* (n=1.858).

*Ingen signifikant forskel på køn.

Fuldskabsdebut

Figur 2.5. Hvor gammel var du, første gang du var fuld?

 Blandt de 15-25-årige, der har prøvet at være fulde – fordelt på alder og region* (n=1.517⁵).

*Ingen signifikant forskel på køn.

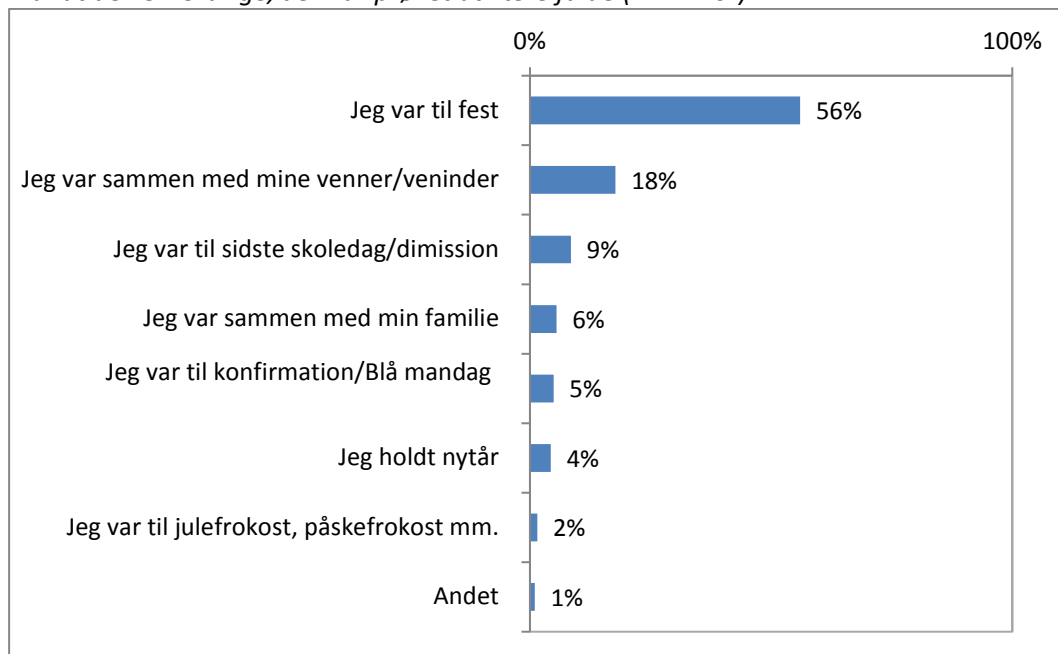
⁵ Respondenter, der har svaret "Husker ikke" til spørgsmålet om, hvor gamle de var, første gang, de var fulde (n=114), er ekskluderet fra analyserne til figur 2.6 og figur 2.7.

Omstændigheder ved fuldskabsdebut

Figur 2.6. *Hvad lavede du, første gang du var fuld?*

Åben svarkategori, der er omkodet til kategorier.

Blandt de 15-25-årige, der har prøvet at være fulde (n=1.426⁶).

⁶ Respondenter, der har svaret "Husker ikke/Ved ikke" (n=203) og som ikke har ønsket at oplyse, hvad de lavede første gang de var fulde (n=2), er ekskluderet fra analysen.

3. Unge alkoholforbrug

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

I 15-års-alderen drikker 19 % af kvinderne og 28 % af mændene alkohol ugentligt (13). Unge i alderen 16-24 år drikker overvejende mellem 1 og 7 genstande om ugen (26 % af mænd og 35 % af kvinder) og ca. 61 % af mændene og 53 % af kvinderne binge-drikker hver måned. Overordnet gør det sig gældende, at mænd drikker mere end unge kvinder efter 15 års-alderen (14). 53 % af de 16-20-årige føler, at deres alkoholforbrug er normalt, mens kun ca. 4 % føler, at de drikker *mere* end gennemsnittet (15).

Hvor ofte drikker unge alkohol?

Figur 3.1.

- 68 % af unge mellem 15 og 25 år drikker alkohol 2 gange om måneden eller oftere, og 14 % drikker alkohol to gange om ugen eller oftere.

Figur 3.2.

- 15-25-årige mænd drikker oftere alkohol end jævnaldrende kvinder.
- De 21-25-årige drikker oftere alkohol end de 15-20-årige, og 15-25-årige i Region Hovedstaden drikker oftere alkohol end unge i de øvrige regioner.

Hvor mange genstande drikker unge?

Figur 3.3.

- Unge mellem 15 og 25 år drikker i gennemsnit 7,4 genstande i løbet af en typisk uge.

Figur 3.4.

- 79 % af de 15-25-årige mænd holder sig under eller på *lavrisikogrænsen* på 14 genstande om ugen, mens 11 % drikker over *lavrisikogrænsen* og 9 % drikker over *højrisikogrænsen* på 21 genstande om ugen.
- En større andel af de 21-25-årige mænd overstiger *lavrisikogrænsen* sammenlignet med de 15-20-årige mænd (26 % vs. 16 %).

Figur 3.5.

- 74 % af de 15-25-årige kvinder holder sig under eller på *lavrisikogrænsen* på 7 genstande om ugen, mens 18 % drikker over *lavrisikogrænsen* og 8 % drikker over *højrisikogrænsen* på 14 genstande om ugen.
- Kvinder i alderen 21-25 år drikker i højere grad mere end *lavrisikogrænsen* end 15-20-årige kvinder (30 % vs. 22 %).
- Kvinder fra Region Hovedstaden drikker i højere grad mere end *lavrisikogrænsen* end kvinder fra andre regioner (36 % mod 21-22 %).

Hvor mange unge drikker mere end fem genstande ved samme lejlighed?

Figur 3.6.

- 60 % af de 15-25-årige har drukket mere end fem genstande ved samme lejlighed den seneste måned og ca. en femtedel (21 %) angiver, at de har gjort det tre eller flere gange den seneste måned.

Figur 3.7.

- Mænd i alderen 15-25 år drikker oftere mere end fem genstande ved samme lejlighed end jævnaldrende kvinder, mens de 21-25-årige gør det oftere end de 15-20-årige.
- Desuden har en større andel af unge bosiddende i Region Hovedstaden drukket mere end fem genstande ved samme lejlighed i løbet af den seneste måned end unge i andre regioner.

Hvor meget alkohol mener unge, at de drikker i forhold til jævnaldrende?

Figur 3.8.

- 65 % af de 15-25-årige tror, at de drikker *mindre* alkohol end andre unge på deres egen alder, 31 % tror, at de drikker lige så meget *som gennemsnittet* og 4 % tror, at de drikker *mere* alkohol end andre unge.
- En større andel af kvinder end mænd og flest i den yngre aldersgruppe (15-20-årige) tror, at de drikker *mindre* alkohol end andre unge.
- Det er især unge fra Region Sjælland og Region Syddanmark, der mener, at de drikker mindre end andre unge på deres egen alder.

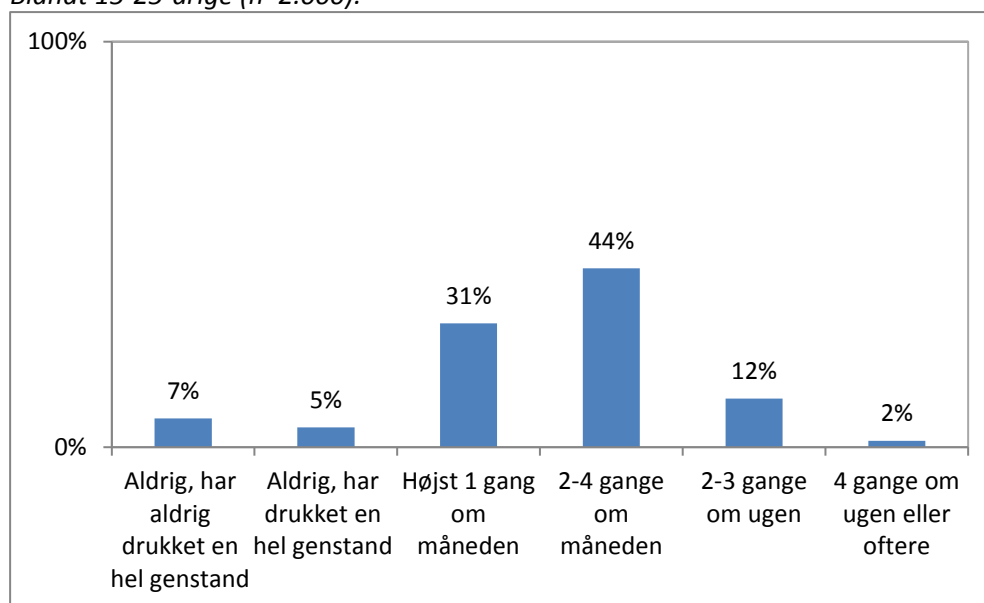
Synes unge, at unge i Danmark drikker for meget alkohol?

Figur 3.9.

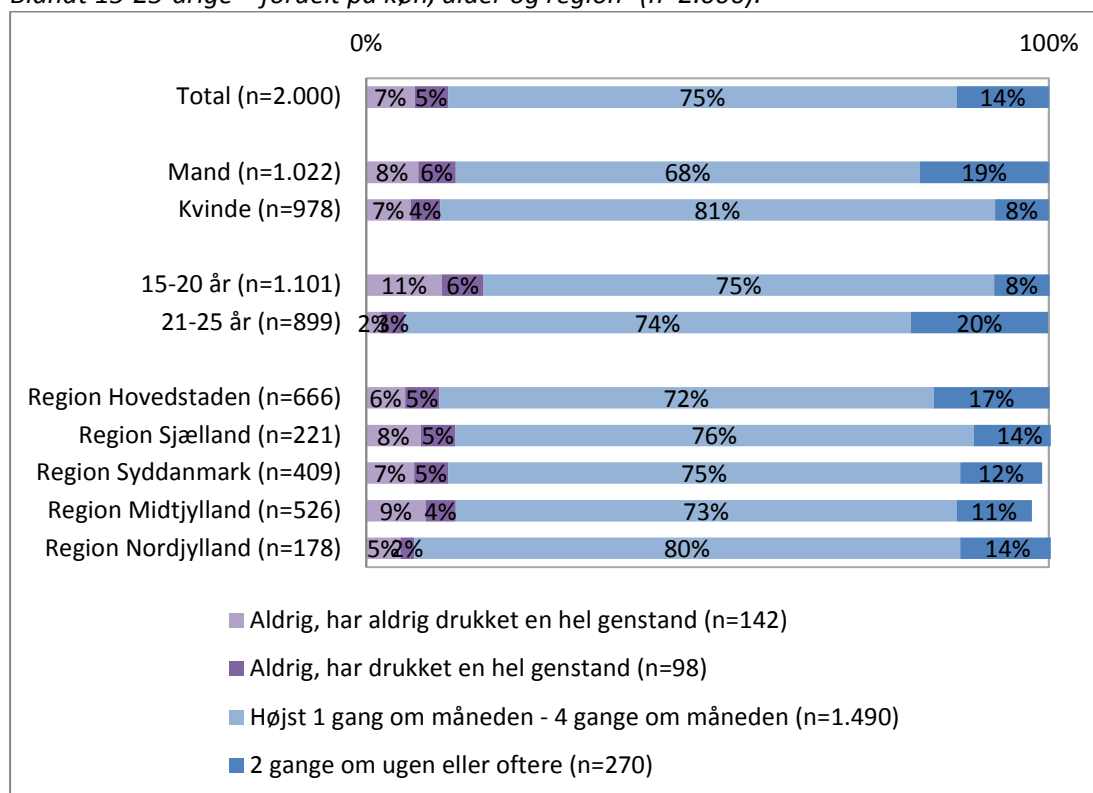
- Mere end halvdelen af de 15-25-årige synes, at unge på deres egen alder drikker for meget.
- Flere kvinder end mænd synes, at unge på deres egen alder drikker for meget alkohol (58 % vs. 47 %).

Hvor ofte drikker unge alkohol?

Figur 3.1. *Hvor tit drikker du alkohol?
Blandt 15-25-årige (n=2.000).*

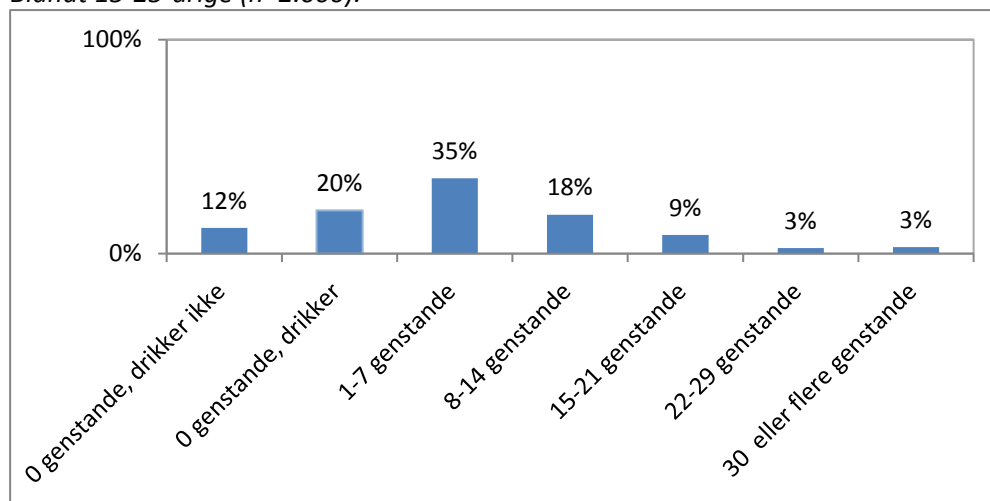
Figur 3.2. *Hvor tit drikker du alkohol?
Blandt 15-25-årige – fordelt på køn, alder og region⁷ (n=2.000).*

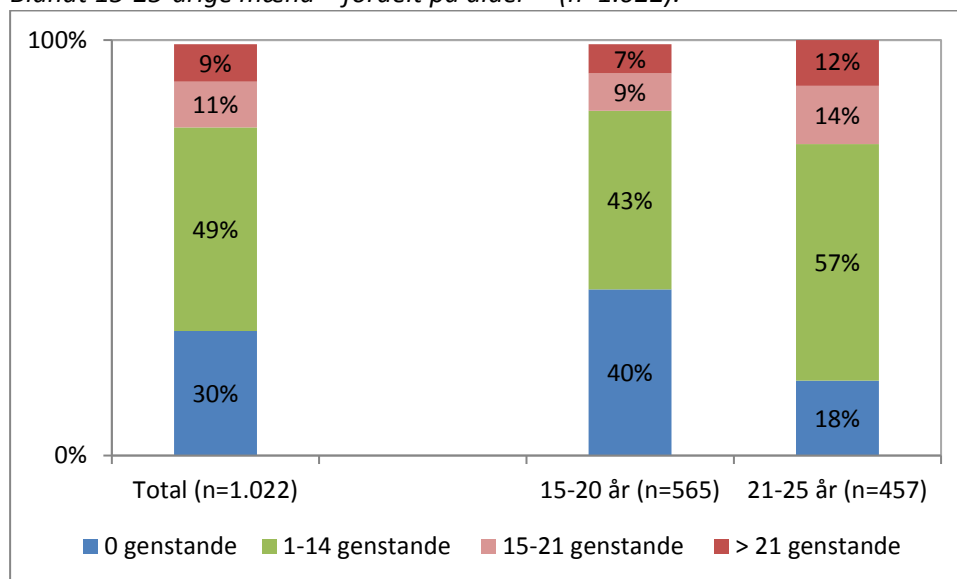
⁷ Svarkategorien "Aldrig" inkluderer både respondenter, der har prøvet og respondenter, der aldrig har prøvet at drikke en hel genstand.

Hvor mange genstande drikker unge?

Figur 3.3. Ugentligt alkoholforbrug.
Blandt 15-25-årige (n=2.000).

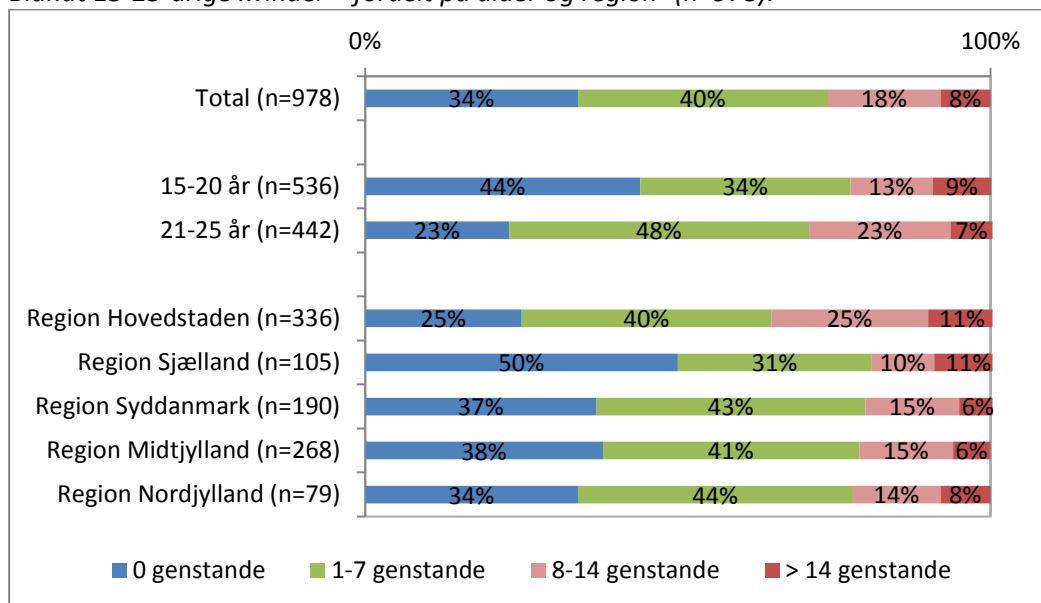
Figur 3.4. Ugentligt alkoholforbrug blandt unge mænd.
Blandt 15-25-årige mænd – fordelt på alder*⁸ (n=1.022).

*Ingen signifikant forskel på region.

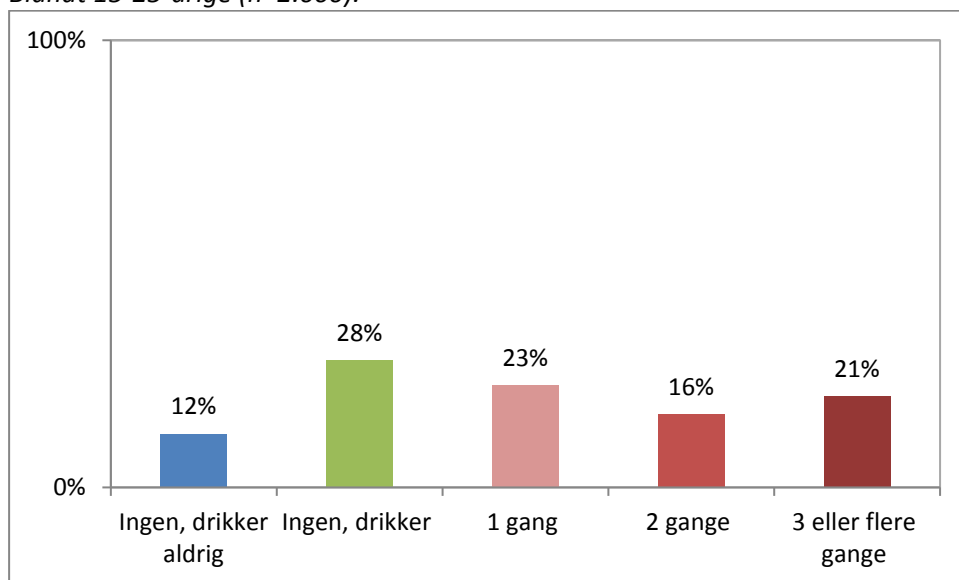
⁸ Svarkategorien "0 genstande" inkluderer både mænd, der drikker og mænd, der ikke drikker alkohol.

Figur 3.5. Ugentligt alkoholforbrug blandt unge kvinder.
 Blandt 15-25-årige kvinder – fordelt på alder og region⁹ (n=978).

Hvor mange unge drikker mere end fem genstande ved samme lejlighed?

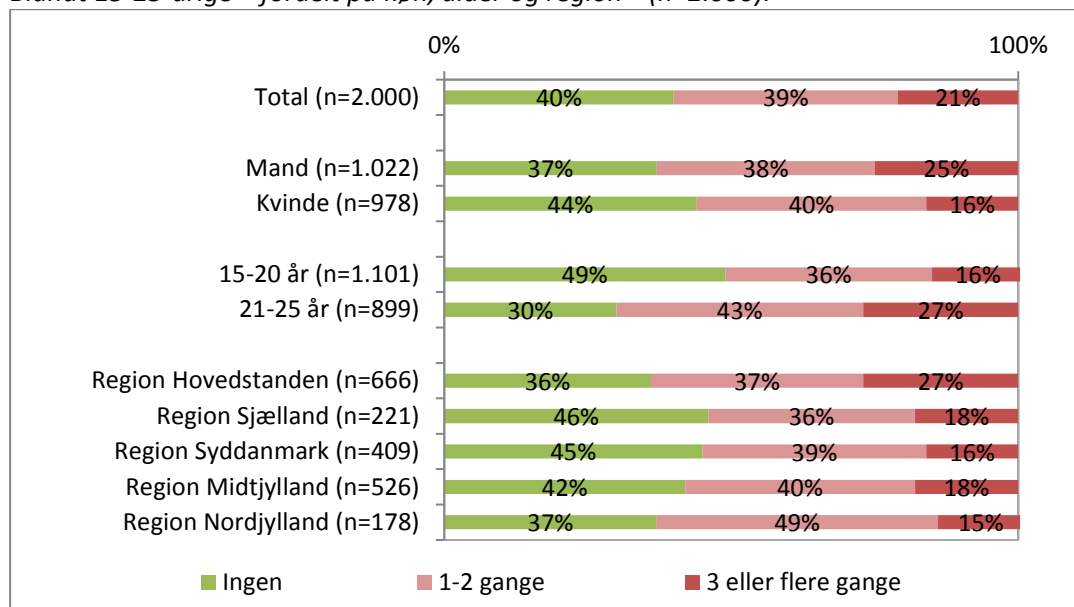
Figur 3.6. Tænk tilbage på den seneste måned. Hvor mange gange har du drukket mere end 5 genstande ved samme lejlighed?
 Blandt 15-25-årige (n=2.000).

⁹ Svarkategorien "0 genstande" inkluderer både kvinder, der drikker og kvinder, der ikke drikker alkohol.

Figur 3.7. Tænk tilbage på den seneste måned. Hvor mange gange har du drukket mere end 5 genstande ved samme lejlighed?

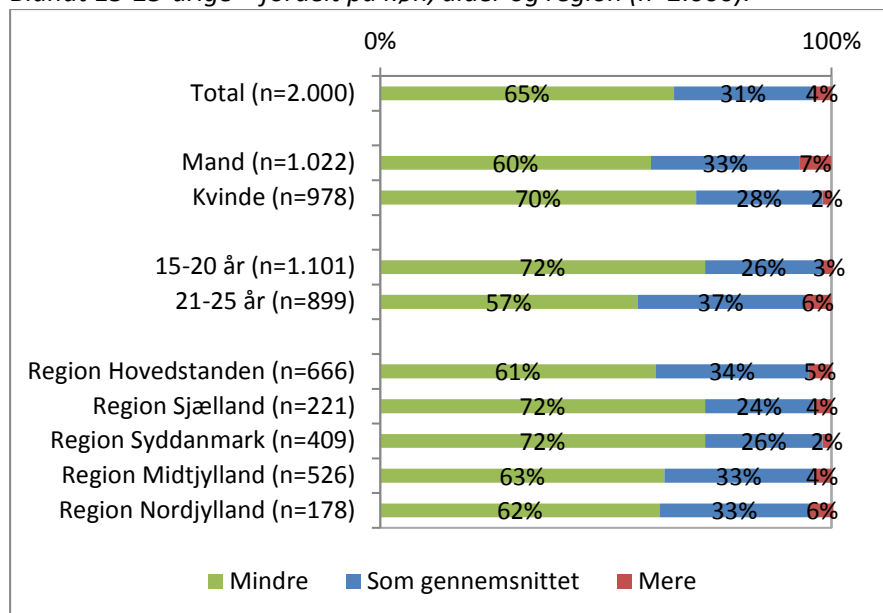
Blandt 15-25-årige – fordelt på køn, alder og region¹⁰ (n=2.000).

Hvor meget alkohol tror unge, at de selv drikker i forhold til jævnaldrende?

Figur 3.8. Tror du, at du drikker mere eller mindre alkohol end andre unge på din alder?

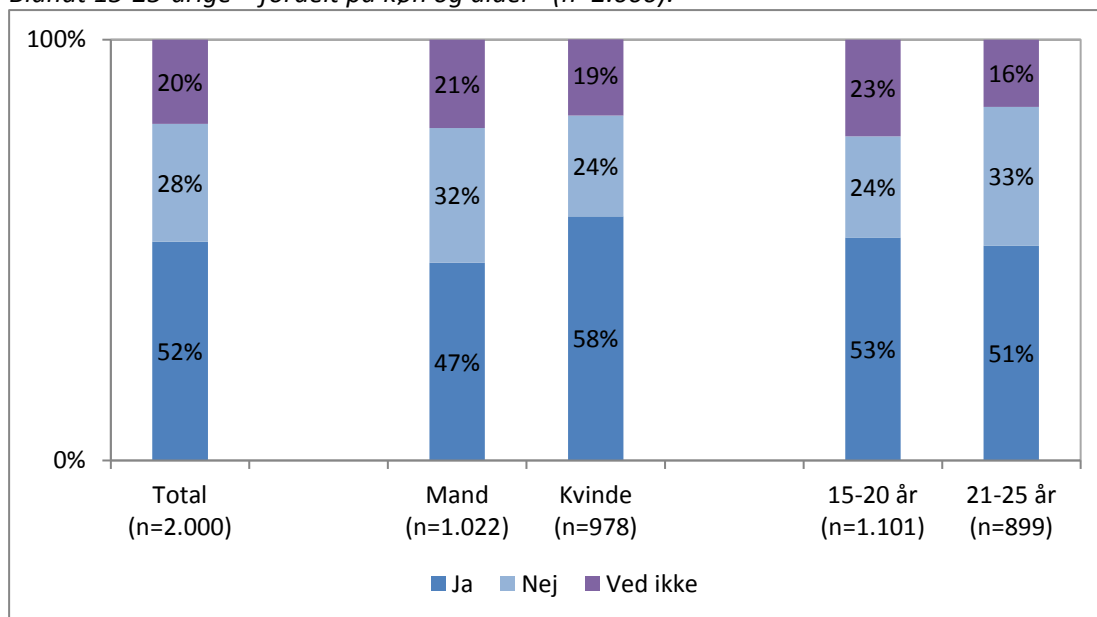
Blandt 15-25-årige – fordelt på køn, alder og region (n=2.000).

¹⁰ Svarkategorien "ingen" inkluderer både respondenter, der drikker og respondenter, der ikke drikker alkohol.

Synes unge, at den danske ungdom drikker for meget alkohol?

Figur 3.9. Synes du, at danske unge på din alder drikker for meget alkohol?
Blandt 15-25-årige – fordelt på køn og alder* (n=2.000).

*Ingen signifikant forskel på region.

4. Grunde til at drikke/*ikke* at drikke alkohol

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

Størstedelen af elever i 9. klasse (14-17 år) drikker for hyggens skyld (94 %), for at have mere sig sammen (86 %) og fordi de synes, at alkohol smager godt (86 %) (16).

De vigtigste grunde til at drikke alkohol

Figur 4.1.

- De 15-25-årige, der drikker alkohol, angiver følgende som de vigtigste grunde til, at de drikker alkohol: 1) det er socialt og hyggeligt (58 %), 2) det er festligt og sjovt (37 %) og 3) på grund af smagen og nydelsen (25 %).

De vigtigste grunde til *ikke* at drikke alkohol

Figur 4.2.

- Blandt de 15-25-årige, der *ikke* drikker alkohol, angiver 35 %, at de ikke drikker alkohol, fordi det smager dårligt og 34 % angiver, at de ikke kan se nogen grund til at drikke alkohol.
- Blandt de 18 %, der har angivet andre grunde til *ikke* at drikke alkohol, angiver flest, at de ikke drikker alkohol, fordi de ikke har lyst eller behov for det.

Fordele ved *ikke* at drikke sig fuld

Figur 4.3.

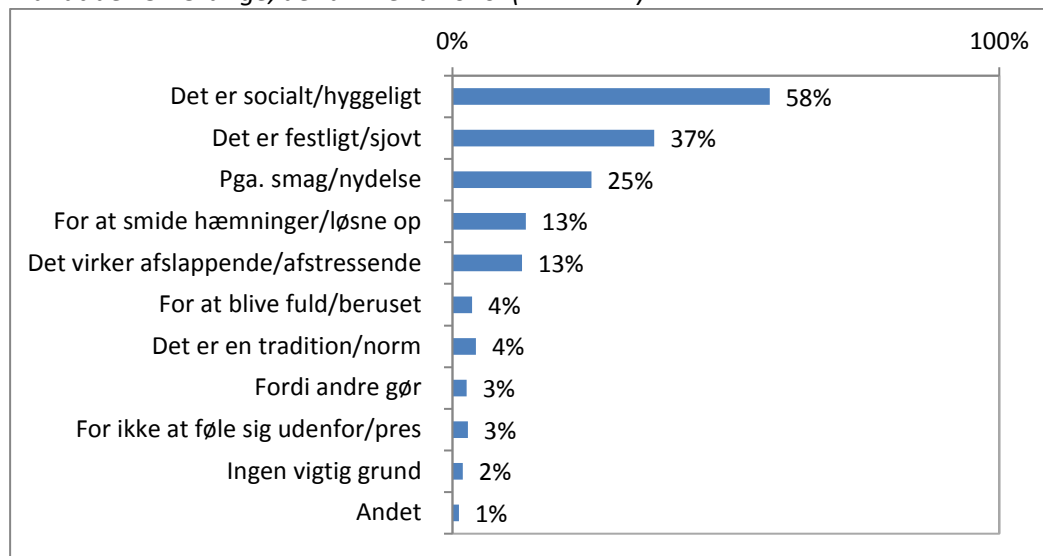
- Næsten halvdelen af 15-25-årige (48 %) angiver, at tømmermænd (eller fraværet af dem) er en vigtig fordel ved ikke at drikke sig fuld.
- Omkring en tredjedel (35 %) af de 15-25-årige mener, at det er en fordel, at det er bedre for helbredet at undlade at drikke sig fuld og 32 % mener, at det er en fordel at kunne have overblik og kontrol over situationen, når man ikke drikker sig fuld. Blandt de 10 %, der har angivet andre fordele ved ikke at drikke sig fuld, angiver flest, at de sagtens kan have det sjovt uden at være fulde.

De vigtigste grunde til at drikke alkohol

Figur 4.1. Hvad er de vigtigste grunde til, at du drikker alkohol?

Åben svarkategori, der er omkodet til kategorier. Det var muligt at angive flere svar.

Blandt de 15-25-årige, der drikker alkohol (n=1.441¹¹).

De vigtigste grunde til *ikke* at drikke alkohol

Figur 4.2. Hvad er de vigtigste grunde til, at du ikke drikker alkohol?

Det var muligt at angive flere svar.

Blandt de 15-25-årige, der ikke drikker alkohol¹² (n=240).

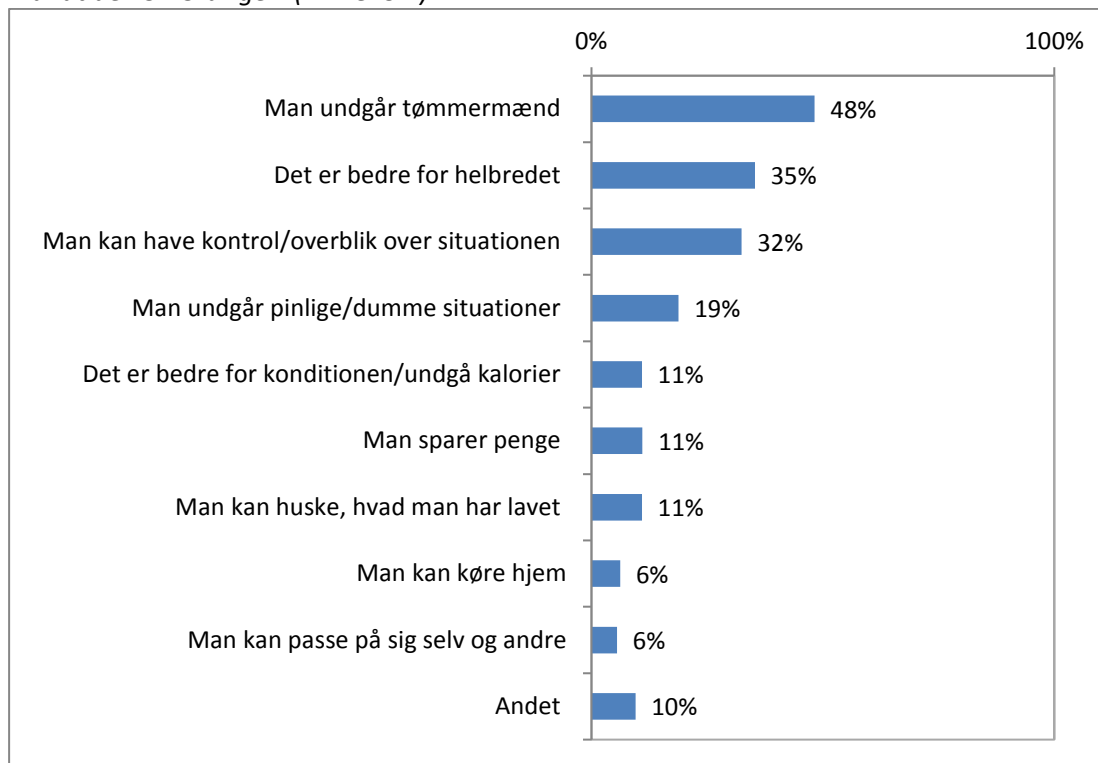

¹¹ Respondenter, der har svaret "Ved ikke" (n=277) er ekskluderet fra analysen. Derudover er respondenter, der 1) har svaret, at de *ikke* drikker, 2) ikke har angivet en konkret grund til at drikke/ikke ønsker at oplyse en grund eller 3) har misforstået spørgsmålet (n=42), blevet ekskluderet fra analysen.

¹² Blandt de 18 % respondenter, der har angivet andre grunde til *ikke* at drikke, har flest angivet, at de ikke har haft lyst eller ikke har behov for at drikke.

Fordele ved *ikke* at drikke sig fuld

Figur 4.3. Hvilke fordele mener du, at der er ved *ikke* at drikke sig fuld?
 Åben svarkategori, der er omkodet til kategorier. Det var muligt at angive flere svar.
 Blandt de 15-25-årige¹³ (n=1.829¹⁴).

¹³ Blandt de 10 % respondenter, der har angivet andre fordele ved *ikke* at drikke sig fuld, har flest angivet, at de sagtens kan have det sjovt uden at være fulde.

¹⁴ Respondenter, der *ikke* mener, at der er fordele ved *ikke* at drikke sig fuld (n=171) er ekskluderet fra analysen.

5. Alkohol som en social aktivitet

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

92 % af elever i 9. klasse (14-17 år) drikker oftest alkohol sammen med venner, mens meget få drikker med deres forældre. Knap en femtedel af eleverne (18 %) har ofte eller af og til prøvet at drikke mere alkohol, end de har haft lyst til, og 56 % har følt sig presset til at drikke alkohol (16).

Hvem er unge sammen med, når de drikker sig fulde?

Figur 5.1.

- 96 % af de 15-25-årige, der drikker alkohol, er typisk sammen med deres venner/veninder, når de drikker sig fulde, mens 18 % er sammen med deres forældre og 12 % er sammen med deres søskende.

Drikker vennerne mere end fem genstande ved samme lejlighed?

Figur 5.2.

- Over halvdelen af de 15-25-årige (54 %) angiver, at deres venner har drukket mere end fem genstande ved samme lejlighed, to eller flere gange den seneste måned.

Oplevet pres til at drikke mere, end man har lyst til

Figur 5.3.

- Næsten halvdelen af 15-25-årige (45 %), der drikker alkohol, har oplevet at blive presset af deres veninder/venner til at drikke mere, end de har haft lyst til. 5 % har ofte oplevet et drikkepres, mens 41 % har oplevet det en enkelt gang eller nogle gange.

Figur 5.4.

- Lidt flere mænd end kvinder og lidt flere 21-25-årige end 15-20-årige har oplevet drikkepres.
- Færrest unge i Region Sjælland har oplevet at blive presset til at drikke mere, end de har haft lyst til.

Oplevet pres til at drikke

Figur 5.5.

- Mens 45 % af unge, der drikker alkohol, har oplevet drikkepres, har 37 % af de 15-25-årige, der *ikke* drikker alkohol, oplevet dette. Der er således også pres på de unge, som slet ikke drikker alkohol.

Figur 5.6.

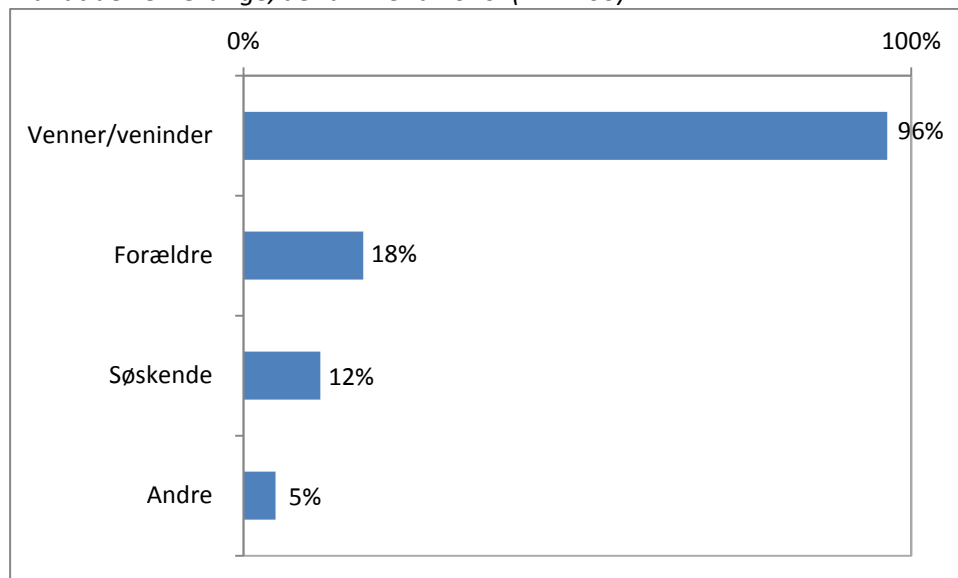
- Blandt de, der ikke drikker alkohol, er det særligt de 21-25-årige, der har oplevet, at venner/veninder har forsøgt at presse dem til at drikke alkohol sammenlignet med de 15-20-årige (56 % vs. 31 %).

Hvem er unge sammen med, når de drikker sig fulde?

Figur 5.1. Hvem er du typisk sammen med, når du drikker alkohol?

Det var muligt at angive flere svar.

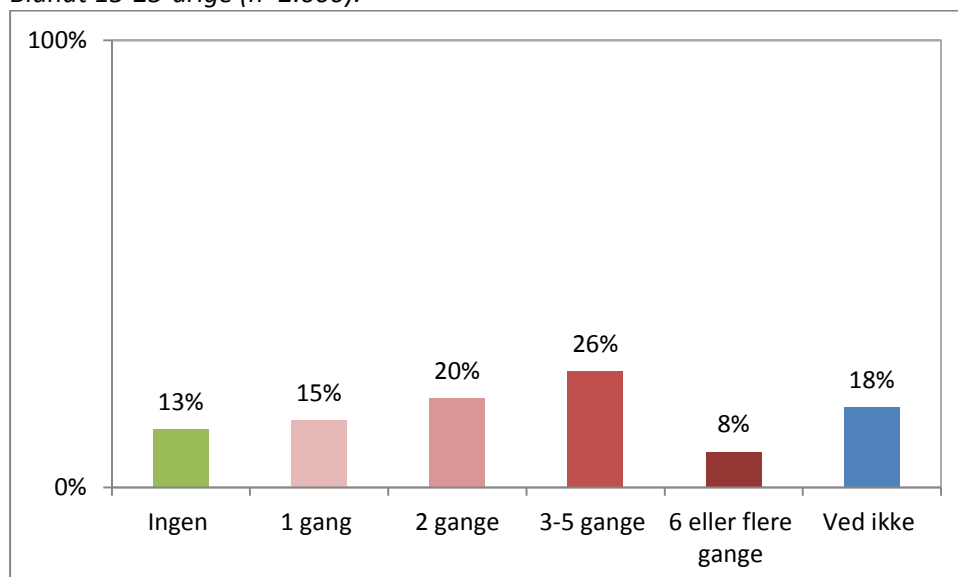
Blandt de 15-25-årige, der drikker alkohol (n=1.760).

Drikker vennerne mere end fem genstande ved samme lejlighed?

Figur 5.2. Tænk tilbage på den seneste måned. Hvor mange gange har dine nærmeste venner drukket mere end 5 genstande ved samme lejlighed?

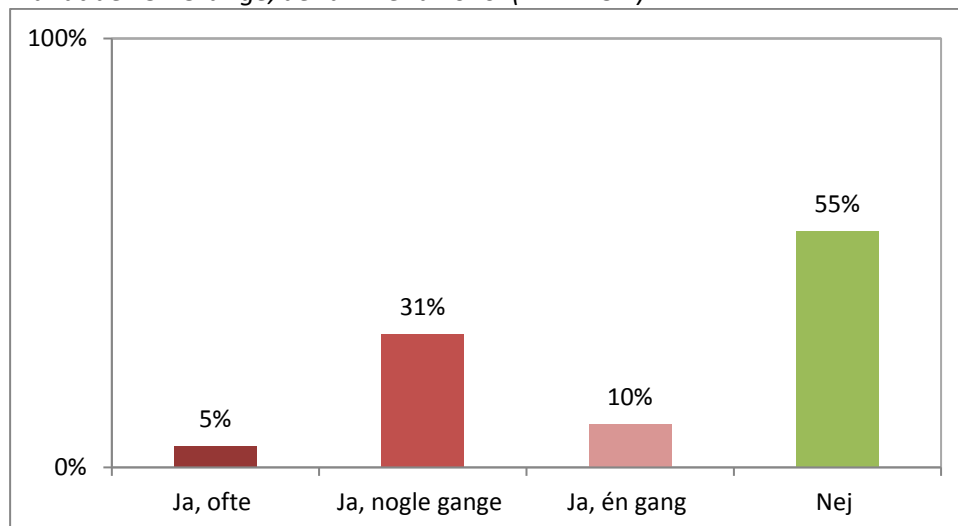
Blandt 15-25-årige (n=2.000).

Oplevet pres til at drikke mere end man har lyst til

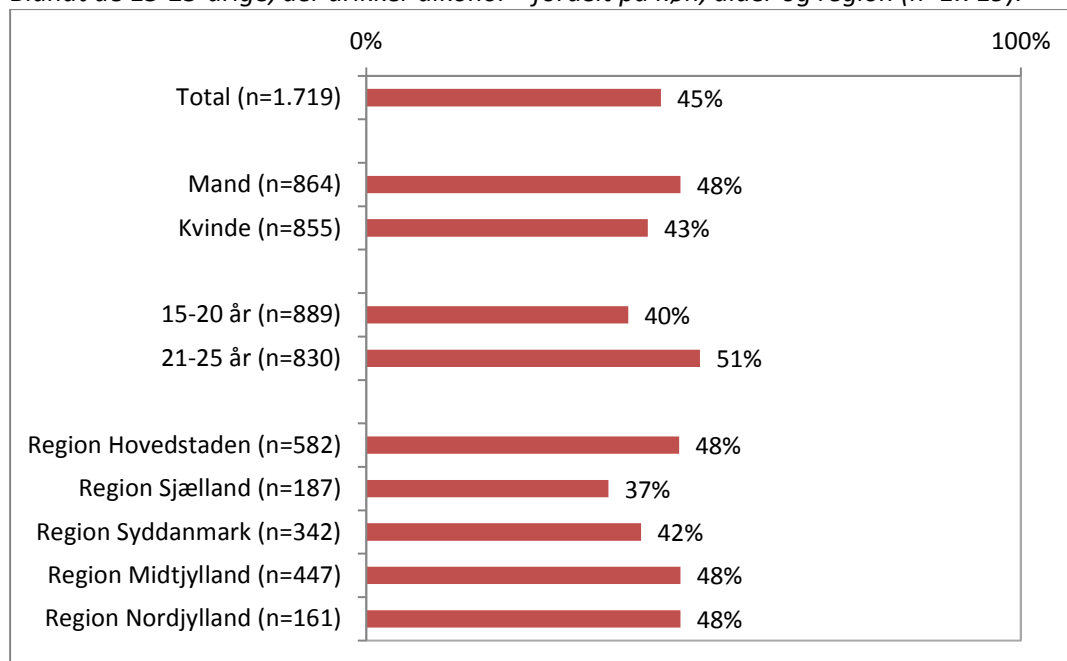
Figur 5.3. Har du oplevet, at veninder/venner har forsøgt at presse dig til at drikke mere alkohol, end du har haft lyst til?

Blandt de 15-25-årige, der drikker alkohol (n=1.719¹⁵).

Figur 5.4. Andelen af unge, der har oplevet, at veninder/venner har forsøgt at presse dem til at drikke mere alkohol, end de har haft lyst til.

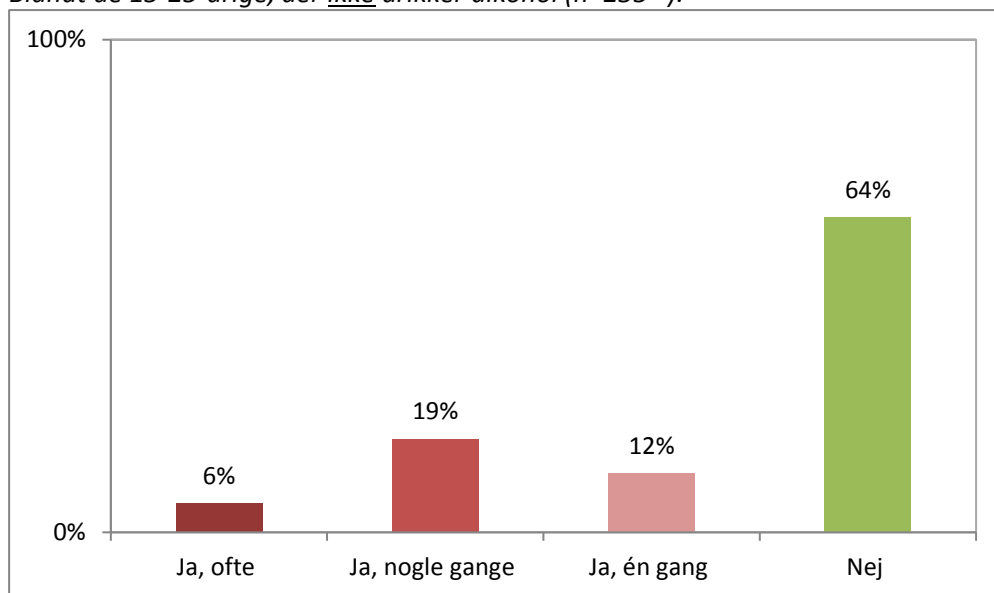
Blandt de 15-25-årige, der drikker alkohol – fordelt på køn, alder og region (n=1.719).

¹⁵ Respondenter, der har svaret "Ved ikke" (n=41) er ekskluderet fra analyserne til figur 5.4., 5.5. og 5.6.

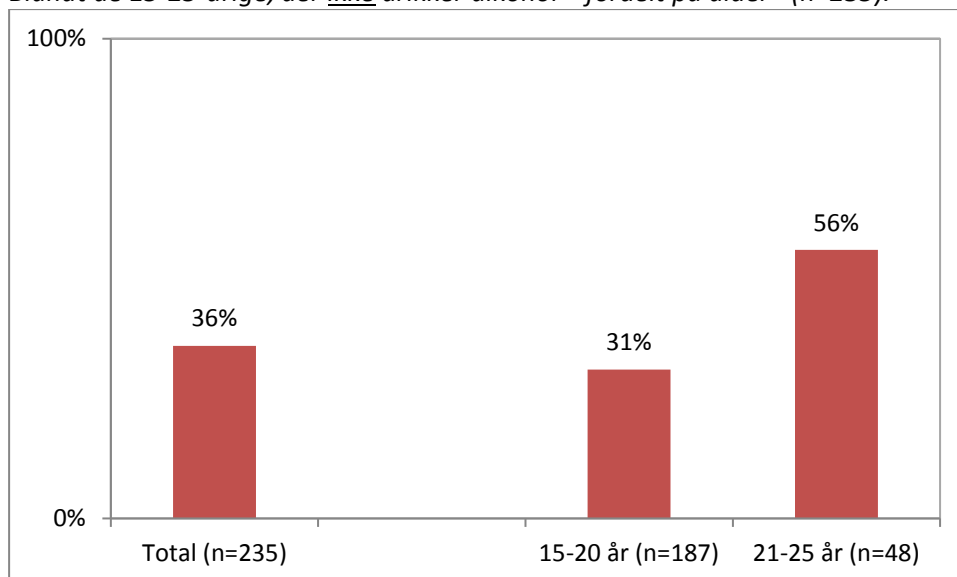
Oplevet pres til at drikke

Figur 5.5. Har du oplevet, at veninder/venner har forsøgt at presse dig til at drikke alkohol? Blandt de 15-25-årige, der ikke drikker alkohol (n=235¹⁶).

Figur 5.6. Andelen af unge, der har oplevet, at veninder/venner har forsøgt at presse dem til at drikke alkohol.

Blandt de 15-25-årige, der ikke drikker alkohol – fordelt på alder* (n=235).

*Ikke signifikant forskel på køn og region.

¹⁶ Respondenter, der har svaret "Ved ikke" (n=5) er ekskluderet fra analyserne til figur 5.7 og figur 5.8.

6. Forældres holdninger og indflydelse på unges alkoholvaner

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

79 % af elever i 9. klasse (14-17 år) må gerne drikke for deres forældre, og størstedelen af eleverne aftaler sammen med forældrene, hvor meget og hvornår, de må drikke alkohol. De fleste elever i henholdsvis 7. klasse (93 %) og 9. klasse (75 %) ønsker, at deres forældre skal blande sig i deres alkoholvaner (16;17).

Med undtagelse af spørgsmålet vedrørende alder ved alkoholdebut (jf. figur 6.1. og 6.2.), er alle spørgsmål om forældres holdninger til de 15-25-åriges alkoholforbrug kun stillet til unge, der bor hjemme hos den ene eller begge forældre.

Aftaler om alkohol med forældre

Figur 6.1.

- 63 % af de 15-25-årige angiver, at de måtte drikke alkohol, inden de fyldte 16 år. 16 år er aldersgrænsen for køb af alkohol op til 16,5 % i butikker.
- 32 % må/måtte drikke alkohol som 16-17 årige, mens 5 % først må/måtte drikke efter at være fyldt 18 år.

Figur 6.2.

- En større andel af de 21-25-årige end de 15-20-årige angiver, at de måtte drikke alkohol for deres forældre inden at være fyldt 16 år.

Forældres holdning til unges alkoholvaner – ifølge unge

Figur 6.3.

- Hver tredje 15-25-årig (34 %), der bor hjemme, må gerne drikke alkohol for forældrene og bestemmer selv hvor meget og hvornår, mens 23 % i samråd med forældrene indgår aftaler om alkoholindtag.
- 27 % af de hjemmeboende 15-25-årige har ifølge de unge selv ingen aftale med deres forældre om, hvor meget alkohol de må drikke.

Figur 6.4.

- En større andel af de 21-25-årige end de 15-20-årige hjemmeboende har ingen aftale med deres forældre om, hvor meget alkohol de må drikke, eller bestemmer selv, hvor meget og hvornår de vil drikke (56 % vs. 24 %).

Hvor mange genstande må unge drikke?

Figur 6.5.

- Størstedelen af de hjemmeboende 15-25-årige (38 %), hvis forældre er med til at bestemme, hvor meget alkohol de unge må drikke, har ingen faste regler med deres forældre for, hvor mange genstande, den unge må drikke.

- Blandt unge, der har faste regler for, hvor mange genstande de må drikke, må flest drikke 3-4 genstande på en aften.

Betydningen af forældres holdning til alkoholindtag

Figur 6.6.

- Godt halvdelen af hjemmeboende 15-25-årige (49 %) angiver, at deres forældres holdning til, hvor meget alkohol de drikker, ikke betyder noget for deres alkoholindtag og at de drikker, som de har lyst til.
- Knap en fjerdedel af de hjemmeboende 15-25-årige (24 %) angiver, at de enten *ikke drikker* alkohol eller drikker *mindre* alkohol, end de ellers ville have gjort, på grund af forældrenes holdning til den unges drikkevaner.

Figur 6.7.

- Færre af de 21-25-årige end 15-20-årige hjemmeboende kender deres forældres holdninger til, hvor meget alkohol de må drikke, og flere i den ældre aldersgruppe end i den yngre aldersgruppe drikker, som de har lyst til (64 % vs. 48 %).
- Forældrenes holdning til, hvor meget den unge må drikke, har større betydning blandt de 15-20-årige end blandt de 21-25 årige.

Hvad synes unge om, at forældre blander sig i deres drikkevaner?

Figur 6.8.

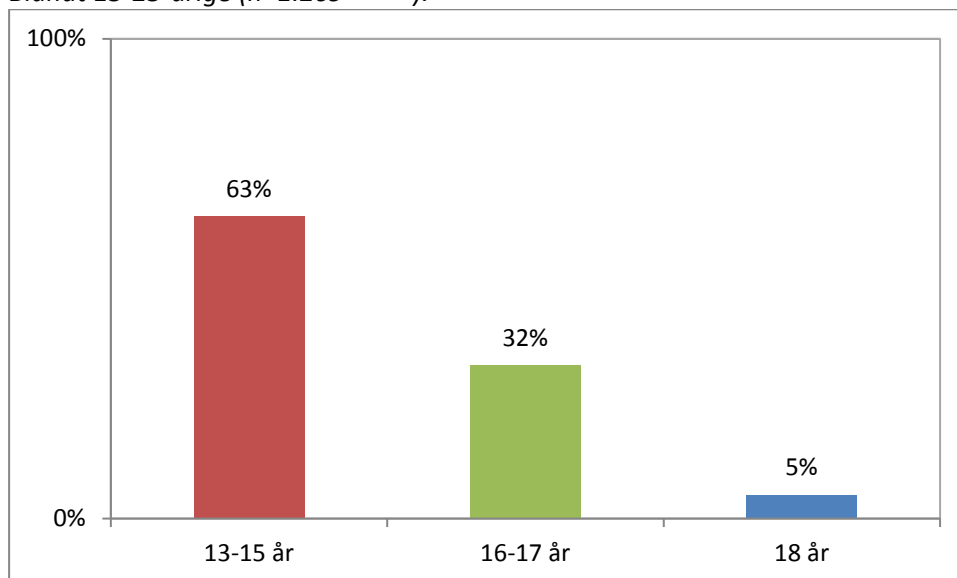
- 44 % af de 15-25-årige hjemmeboende synes godt eller meget godt om, at forældrene blander sig i de unges alkoholvaner, mens 14 % synes dårligt eller meget dårligt om dette.

Figur 6.9.

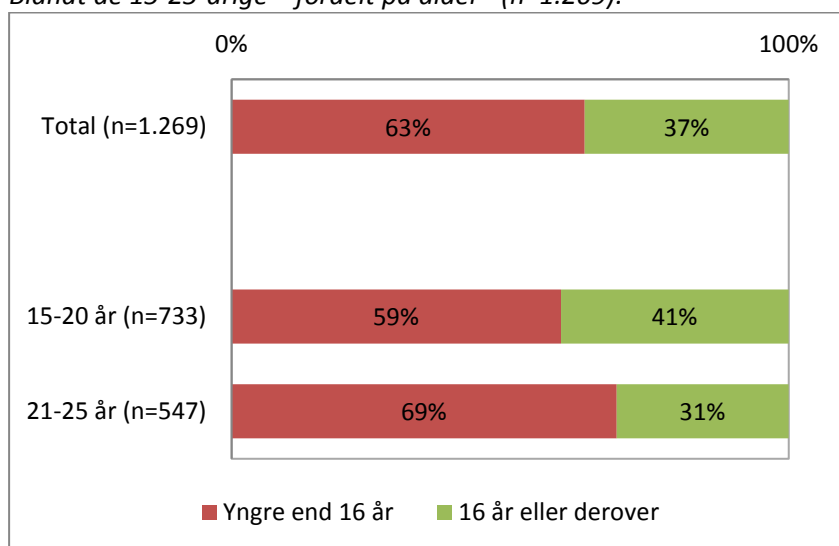
- Halvdelen af de 15-20-årige hjemmeboende synes godt om, at deres forældre blander sig i, hvor meget alkohol de unge drikker, sammenlignet med 30 % af de 21-25-årige.

Aftaler om alkohol med forældre

Figur 6.1. Ifølge dine forældre, hvornår må/måtte du begynde at drikke alkohol?
Blandt 15-25-årige (n=1.269^{17,18,19}).

Figur 6.2. Ifølge dine forældre, hvornår må/måtte du begynde at drikke alkohol?
Blandt de 15-25-årige – fordelt på alder* (n=1.269).

*Ingen signifikant forskel på køn og region.

¹⁷ Respondenter, der ikke har en alkoholaftale med deres forældre (n=712), er ekskluderet fra analyserne til figur 6.1. og figur 6.2.

¹⁸ Respondenter, der har angivet alder 19-21 år (n=3) er ikke repræsenteret i figur 6.1.

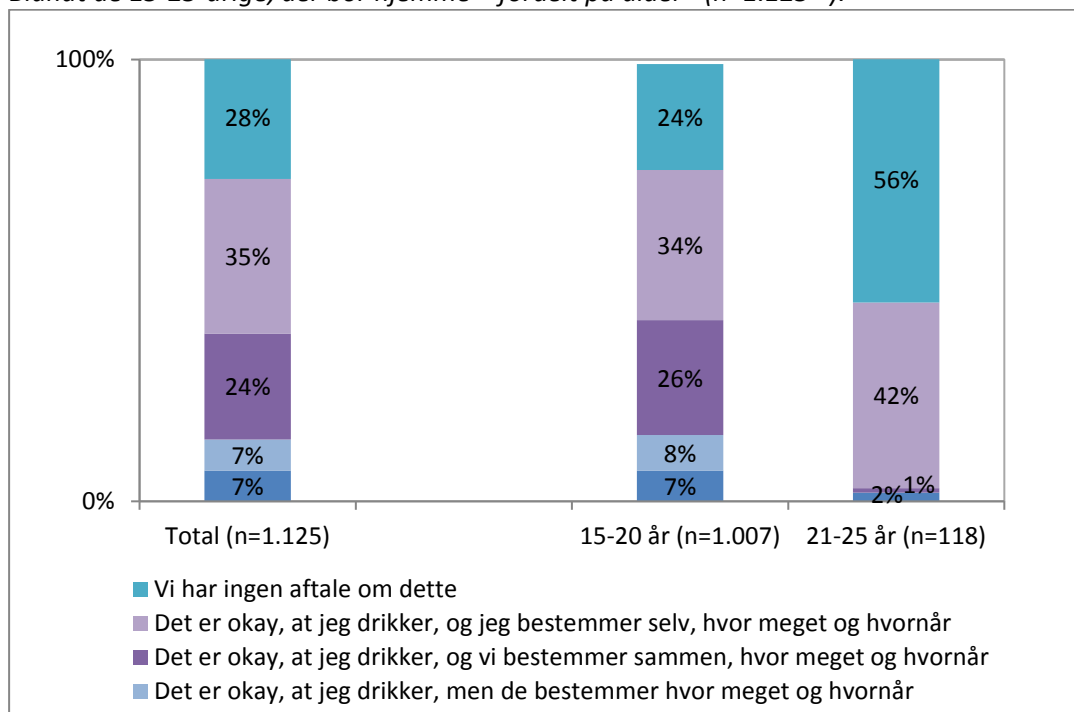
¹⁹ Respondenter, der har angivet alder 0, 3, 8, 10, 12, 30, 43 eller 50 (n=19) er ekskluderet fra analyserne til figur 6.1. og figur 6.2.

Forældres holdning til unges alkoholvaner – ifølge unge

Figur 6.3. Forældres holdninger til unges alkoholvaner.
Blandt de 15-25-årige, der bor hjemme (n=1.148).

Figur 6.4. Forældres holdninger til unges alkoholvaner.
Blandt de 15-25-årige, der bor hjemme – fordelt på alder* (n=1.125²⁰).

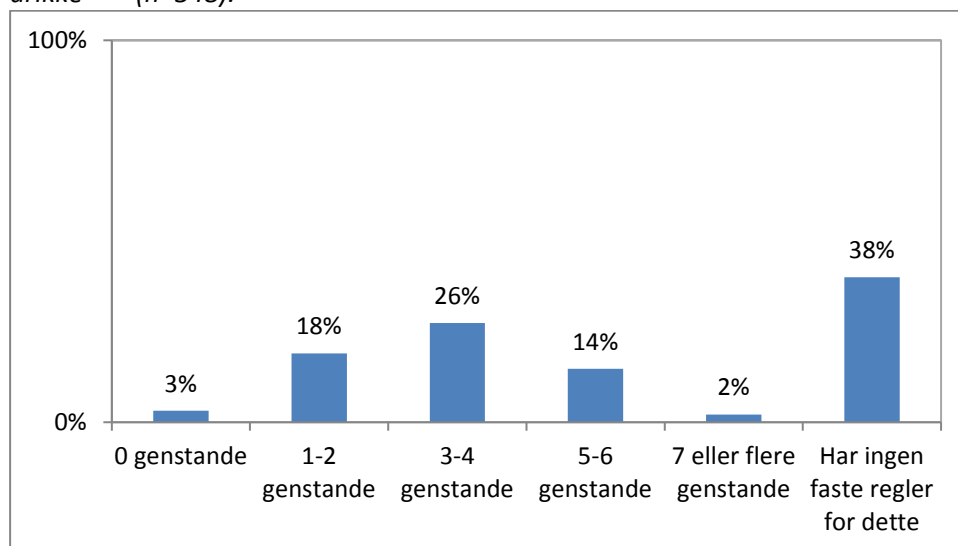
*Ingen signifikant sammenhæng med køn og region.

²⁰ Respondenter, der har svaret "Ved ikke" til spørgsmålet (n=23), er ekskluderet fra analyserne til figur 6.4. og 6.5.

Hvor mange genstande må unge drikke?

Figur 6.5. *Hvor mange genstande må du drikke for dine forældre, hvis du er til en fest med dine venner/veninder?*

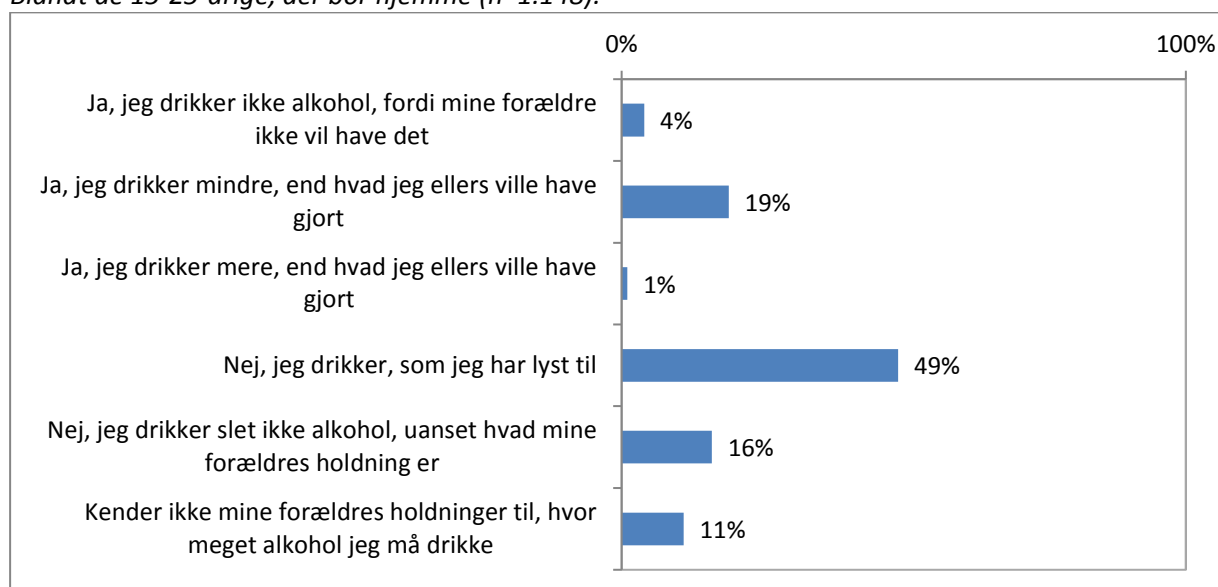
Blandt de 15-25-årige, hvis forældre er med til at bestemme, hvor meget alkohol de unge må drikke^{21 22} (n=348).

Betydningen af forældres holdning til alkoholindtag

Figur 6.6. *Betyder dine forældres holdning til, hvor meget alkohol du må drikke, noget for dit alkoholindtag?*

Blandt de 15-25-årige, der bor hjemme (n=1.148).

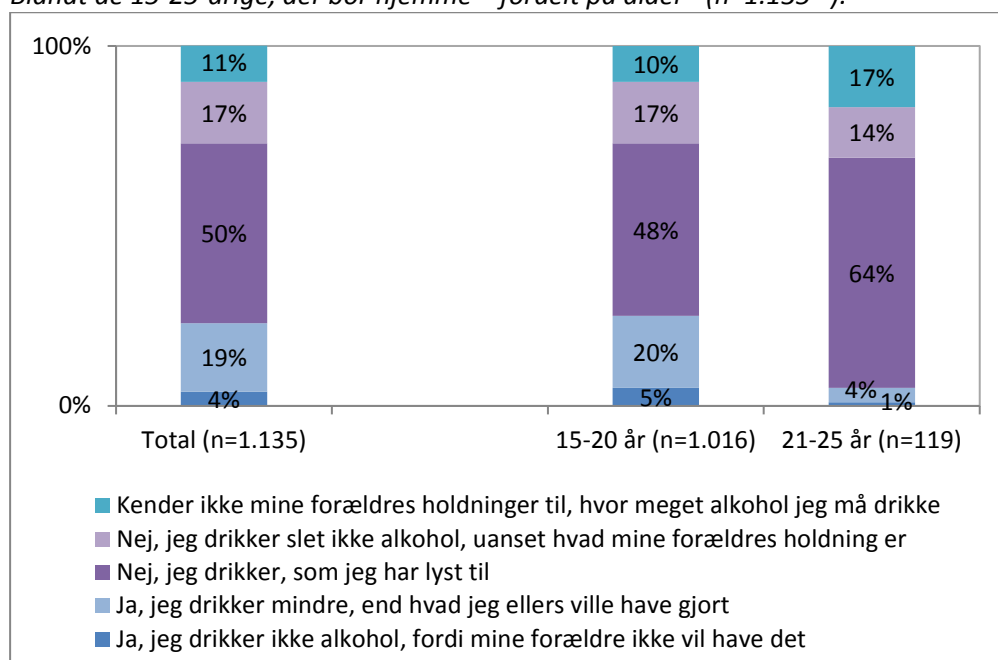

²¹ Gælder respondenter, der har angivet, at det – ifølge deres forældre – er okay, at de drikker, og at de enten selv eller sammen med forældrene bestemmer, hvor meget og hvornår.

²² Ingen underanalyser, da der ikke er signifikant forskel på køn, alder og region.

Figur 6.7. Betyder dine forældres holdning til, hvor meget alkohol du må drikke, noget for dit alkoholindtag?

Blandt de 15-25-årige, der bor hjemme – fordelt på alder* (n=1.135²³).

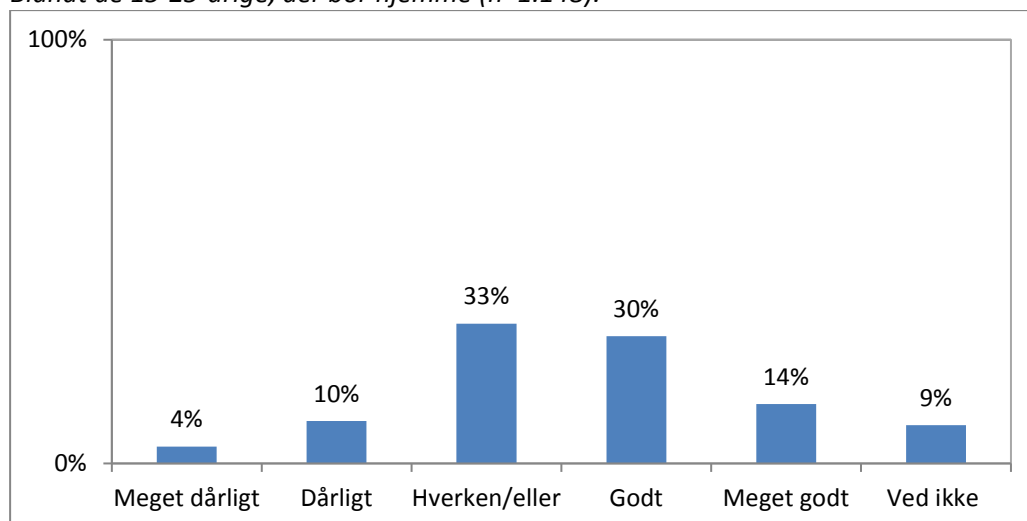

*Ingen signifikant forskel på køn og region.

Hvad synes unge om, at forældre blander sig i deres drikkevaner?

Figur 6.8. Hvad synes du om, hvis dine forældre blander sig i, hvor meget alkohol du drikker/ikke drikker?

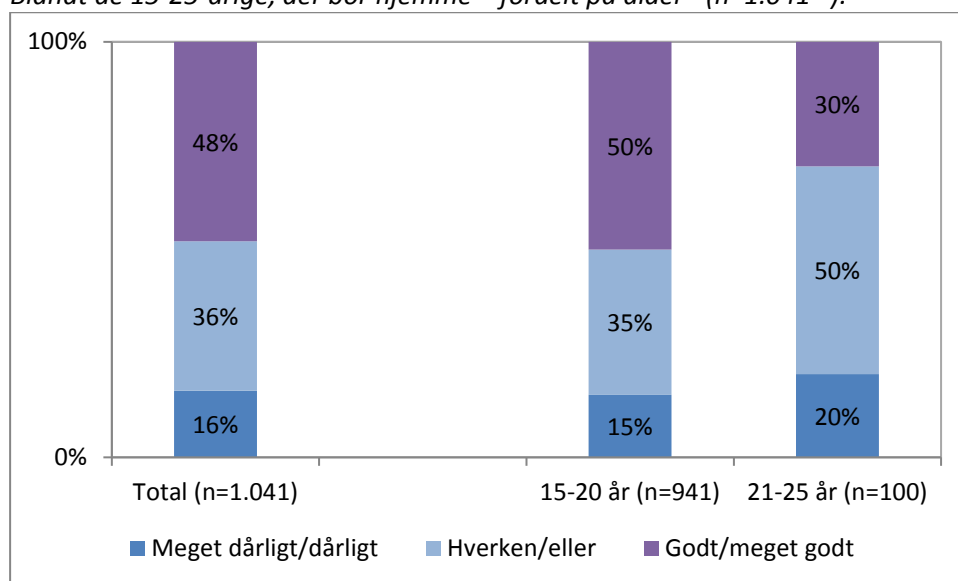
Blandt de 15-25-årige, der bor hjemme (n=1.148).

²³ De få respondenter, der angiver, at deres forældres holdning gør, at de drikker mere, end de ellers ville have gjort (n=13), er ekskluderet fra analyserne til figur 6.9 og figur 6.10.

Figur 6.9. *Hvad synes du om, hvis dine forældre blander sig i, hvor meget alkohol du drikker/ikke drikker?*

Blandt de 15-25-årige, der bor hjemme – fordelt på alder (n=1.041²⁴).*

*Ingen signifikant forskel på køn og region.

²⁴ Respondenter, der har svaret "Ved ikke" (n=107) er ekskluderet fra analyserne til figur 6.12 og figur 6.13.

7. Alkoholvaner i unges familier

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

95 % af alle forældre drikker alkohol. Alkoholforbrug blandt voksne er derfor et fænomen, som næsten alle unge er fortrolige med (11). Det skønnes, at ca. 122.000 børn (ca. 10 %) mellem 0-18 år vokser op i familier med alkoholproblemer (18).

Spørgsmål om, hvor ofte de 15-25-åriges forældre drikker alkohol (jf. figur 7.1.-7.6.), er kun stillet til unge, der bor hjemme hos den ene eller begge forældre.

Hvor ofte drikker mødre? – ifølge unge

Figur 7.1.

- 5 % af de hjemmeboende 15-25-årige angiver, at deres mødre drikker alkohol hver eller næsten hver dag. 29 % af unges mødre drikker alkohol mindst en gang om ugen og 23 % mindst en gang om måneden. 40 % angiver, at deres mor sjældent eller aldrig drikker alkohol.

Hvor ofte drikker fædre? – ifølge unge

Figur 7.2.

- 14 % af unge hjemmeboende angiver, at deres fædre drikker alkohol hver eller næsten hver dag, mens 38 % af fædrene drikker alkohol mindst en gang om ugen.
- Omtrent lige så stor en andel af fædrene (22 %) som mødrene (23 %) drikker alkohol mindst en gang om måneden
- Ca. halvt så mange fædre (22 %) som mødre (40 %) drikker sjældent eller aldrig alkohol.

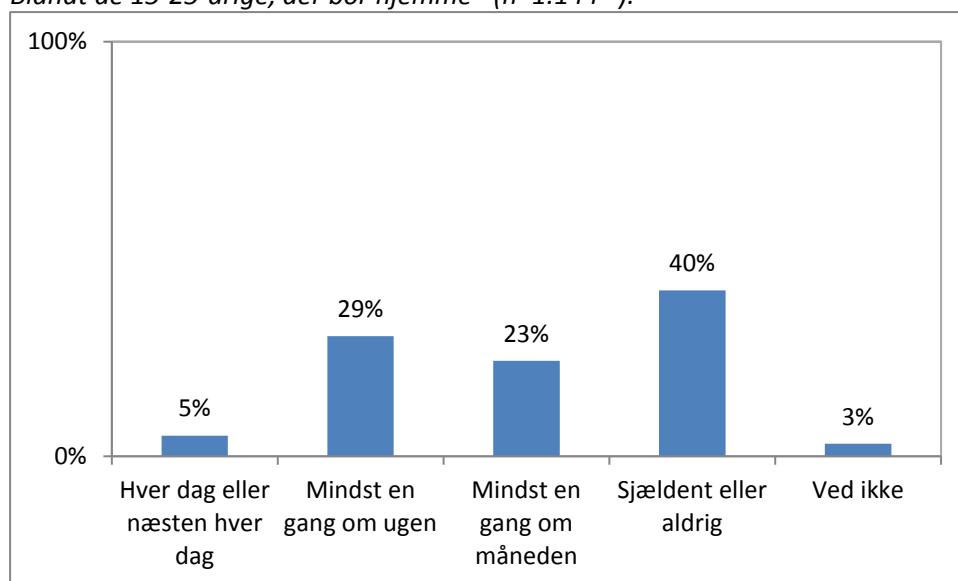
Alkoholproblemer i unges familier

Figur 7.3.

- 75 % af unge mellem 15 og 25 år angiver, at der *ikke* er alkoholproblemer i familien. 15 % angiver, at *andre* voksne i familien end deres mor, far, papfar eller papmor har alkoholproblemer. 7 % angiver, at deres fædre har alkoholproblemer, mens 2 % angiver, at deres mødre har alkoholproblemer.

Hvor ofte drikker mødre? – ifølge unge

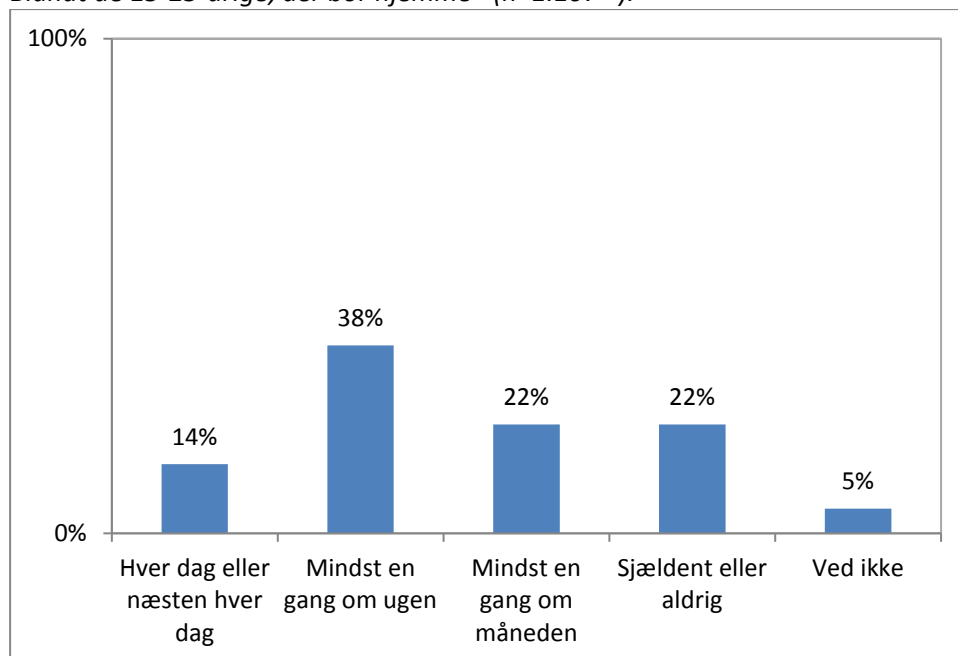
Figur 7.1. *Hvor ofte drikker din mor alkohol?
Blandt de 15-25-årige, der bor hjemme* (n=1.144²⁵).*

*Ingen signifikant forskel på køn, alder og region.

Hvor ofte drikker fædre? – ifølge unge

Figur 7.2. *Hvor ofte drikker din far alkohol?
Blandt de 15-25-årige, der bor hjemme* (n=1.107²⁶).*

*Ingen signifikant forskel på køn, alder og region.

²⁵ Respondenter, der ikke har nogen mor (n=4) er ekskluderet fra analyserne til figur 7.1. og figur 7.2.

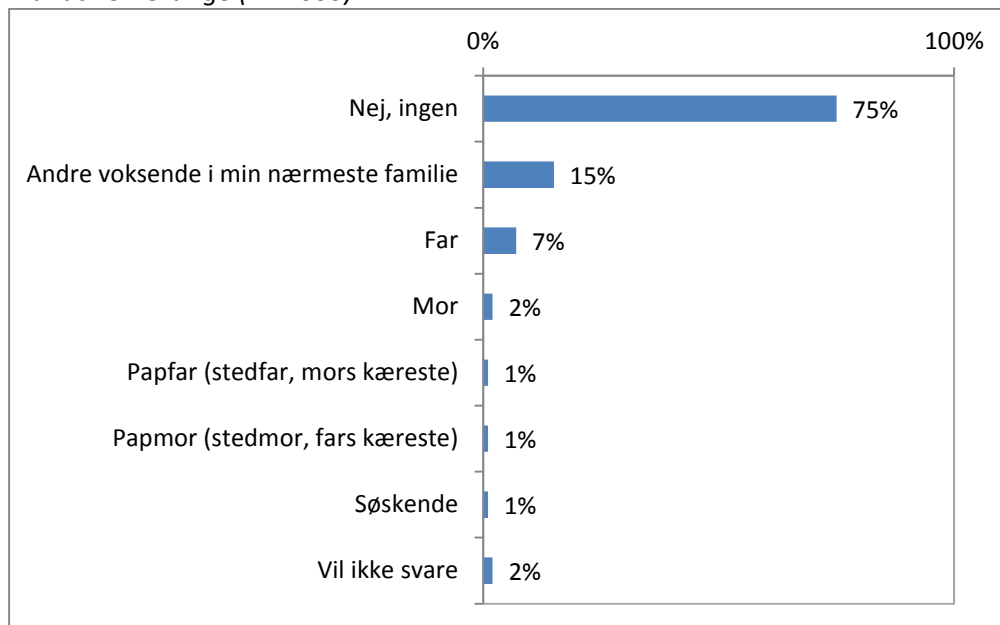
²⁶ Respondenter, der ikke har nogen far (n=41) er ekskluderet fra analyserne til figur 7.3. og figur 7.4.

Alkoholproblemer i unges familier.

Figur 7.3. Har nogen i din nærmeste familie alkoholproblemer?

Det var muligt at angive flere svar.

Blandt 15-25-årige (n=2.000).

8. Køb af alkohol

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

Blandt elever i 9. klasse (14-17-årige) har 72 % oplevet at få alkohol af deres forældre, når de skal til fest (16). Der ses en tendens til, at unge i 12-års-alderen i højere grad får alkohol af deres forældre, end de 15-årige, hvor en større andel (28 %) oftere køber alkohol i en butik sammenlignet med de 12-årige (6 %). En stor del af især de lidt ældre unge har kendskab til aldersgrænsen for salg af alkohol. 68 % af 12-årige og 94 % af 15-årige ved hvor gammel, man skal være for at måtte købe alkohol i en butik (12).

Unge kendskab til loven for køb af alkohol

Aldersgrænsen for køb af alkohol i butikker er 16 år ved alkohol op til 16,5 % og 18 % ved alkohol på mere end 16,5 %. Ved køb af alkohol på en bar i byen, skal man være 18 år uanset alkoholprocent.

I stedet for den sædvanlige aldersopdeling (15-20 årige og 21-25 årige) er de unge i dette kapitel opdelt i alderskategorierne; 15-17-årige og 18 årige eller derover. Det skyldes, at der netop i forbindelse til aldersgrænser for køb af alkohol, kan være særlig stor forskel på holdninger blandt unge afhængigt af, om de placerer sig på en ene eller den anden side af aldersgrænsen.

Figur 8.1.

- 77 % af de 15-25-årige angiver korrekt, at man skal være 16 år for at købe alkohol **op til 16,5 % i en butik**, mens 13 % tror, at man skal være fyldt 18 år.

Figur 8.2.

- Flere af de 15-25-årige kvinder end jævnaldrende mænd (82 % vs. 76 %) og flere unge mellem 15 og 17 år end unge på 18 år eller derover (84 % vs. 78 %) angiver, at man skal være 16 år for at købe alkohol **op til 16,5 % i en butik**
- I Region Nordjylland angiver de 15-25-årige i højere grad end andre steder i landet, at man skal være 16 år for at købe alkohol **op til 16,5 % i en butik**.

Figur 8.3.

- 87 % af de 15-25-årige angiver korrekt, at man skal være 18 år for at købe alkohol **over 16,5 % i en butik**, mens 8 % tror, at man skal være 16 år.

Figur 8.4.

- Blandt de 15-25-årige angiver 86 % korrekt, at man skal være fyldt 18 år for at købe alkohol **op til 16,5 % på en bar i byen**, mens 8 % tror, at man blot skal være 16 år.

Figur 8.5.

- Unge, der er fyldt 18 år, ved i højere grad end unge mellem 15 og 17 år, at man skal være fyldt 18 år for at købe alkohol **op til 16,5 % på en bar i byen** (93 % vs. 83 %).

Figur 8.6.

- Langt størstedelen af 15-25-årige (94 %) angiver, at man skal være fyldt 18 år, for at købe alkohol **over 16,5 % på en bar i byen**.

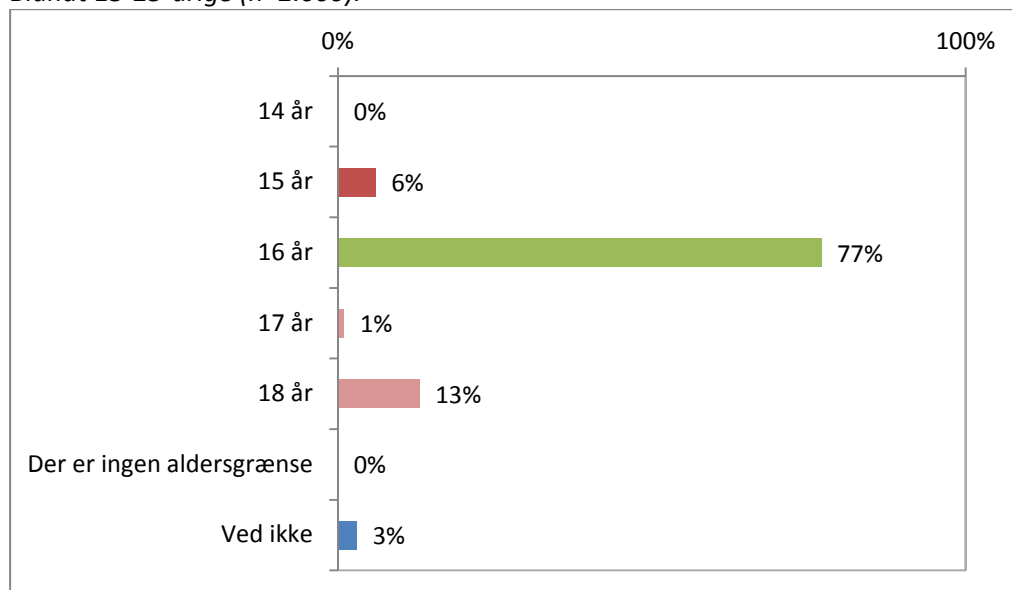
Aldersgrænse for køb af alkohol

Figur 8.7.

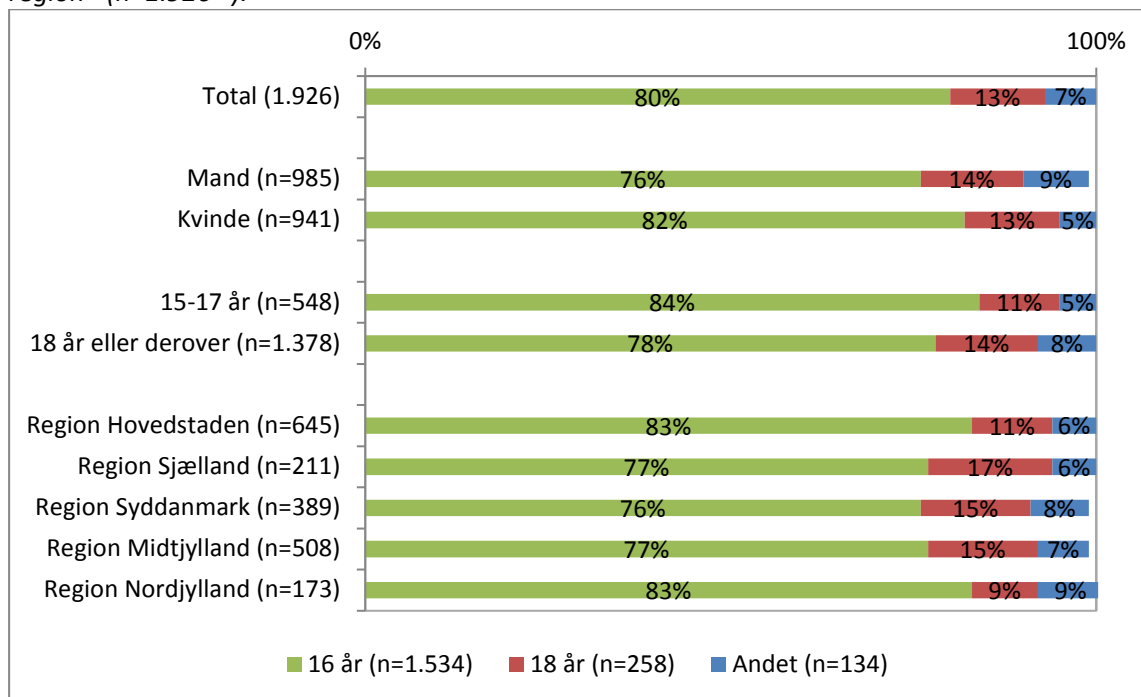
- Blandt de 15-25-årige mener 62 %, at det *ikke bør* være forbudt for børn og unge under 18 år at købe alkohol, mens 27 % mener, at det *bør* være helt forbudt. Det er særlig unge, der er fyldt 18 år, der går ind for et forbud (28 %). 11 % af unge ved ikke, hvad deres holdning til aldersgrænsen for køb af alkohol er.

Unge kendskab til loven for køb af alkohol

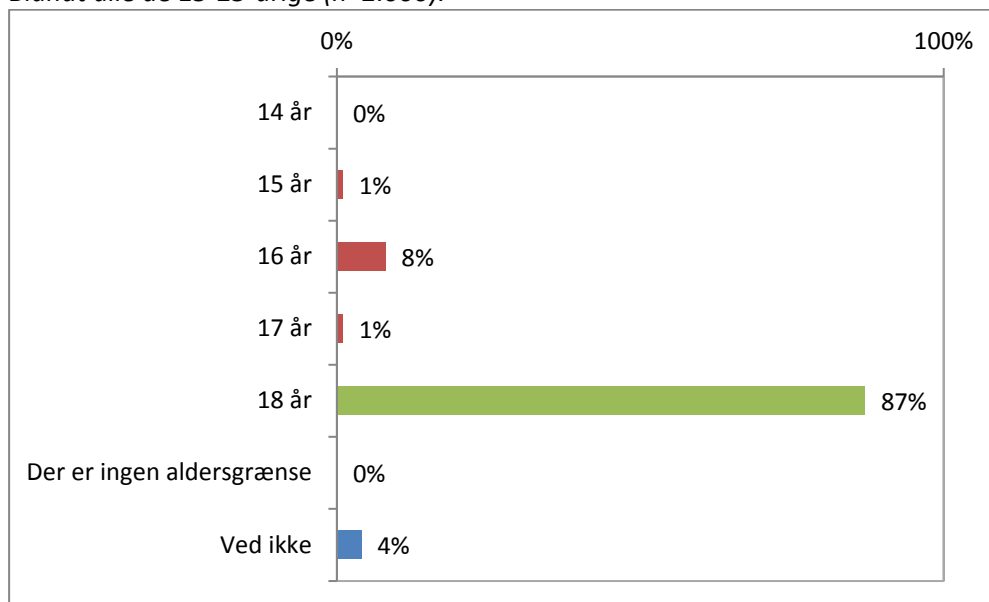
Figur 8.1. *Hvor gammel skal man være for at købe alkohol op til 16,5 % i en butik? Blandt 15-25-årige (n=2.000).*

Figur 8.2. Hvor gammel skal man være for at købe alkohol op til 16,5 % i en butik?
 Blandt de 15-25-årige, der mener at vide, hvor gammel man skal være – fordelt på køn, alder og region* (n=1.926²⁷).

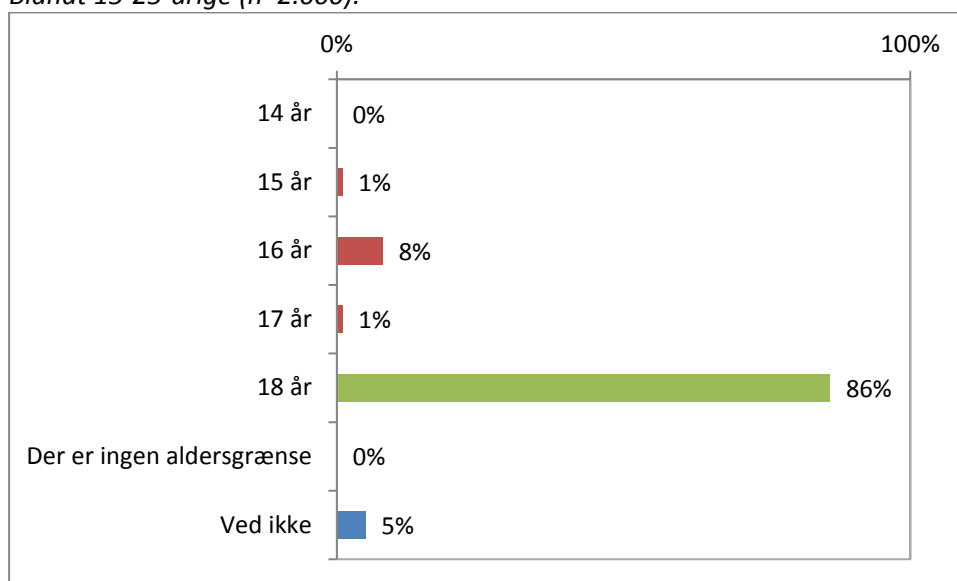
Figur 8.3. Hvor gammel skal man være for at købe alkohol over 16,5 % i en butik?
 Blandt alle de 15-25-årige (n=2.000).

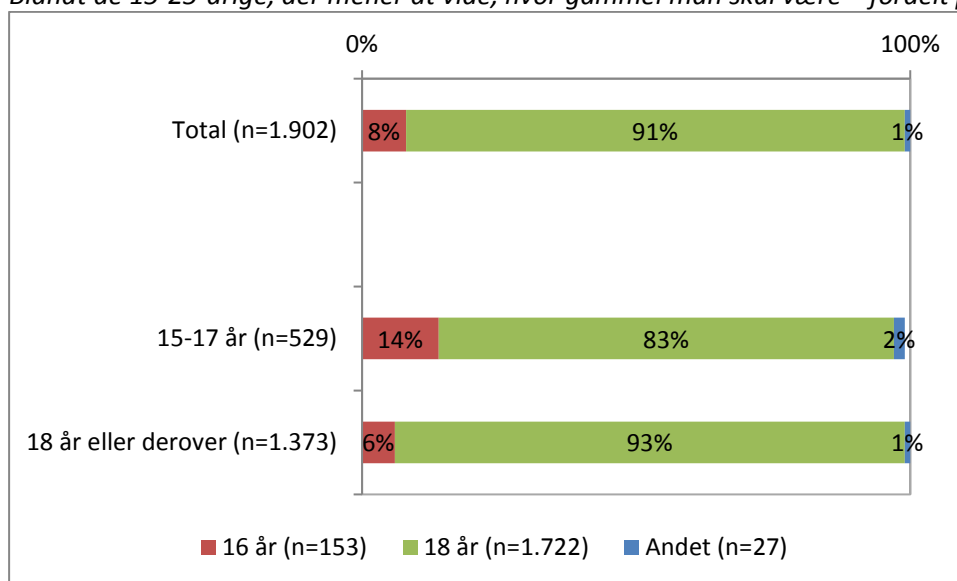
*Ingen signifikant forskel på køn, alder og region.

²⁷ Respondenter, der har svaret "Ved ikke" (n=74) er ekskluderet fra analysen.

Figur 8.4. *Hvor gammel skal man være for at købe alkohol op til 16,5 % på en bar i byen?
Blandt 15-25-årige (n=2.000).*

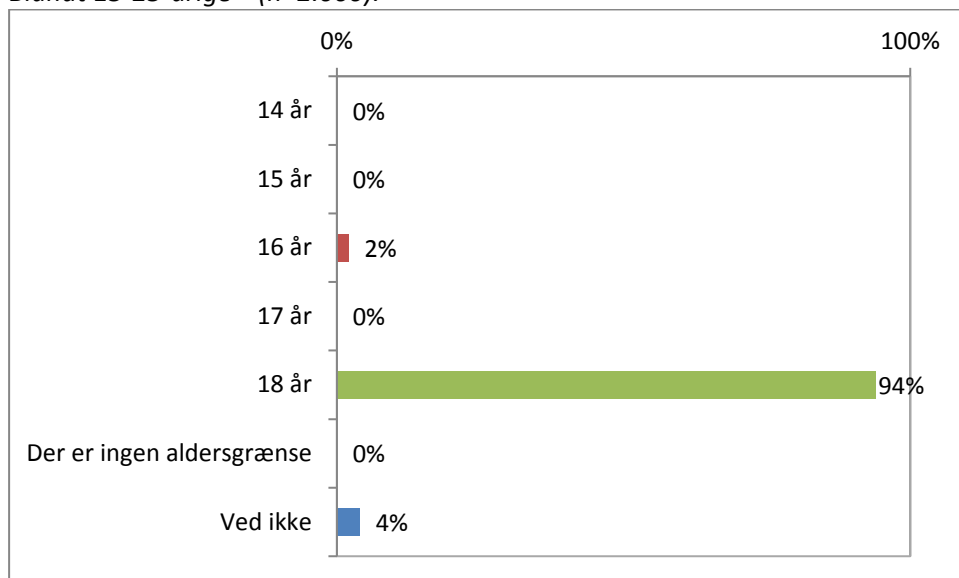
Figur 8.5. *Hvor gammel skal man være for at købe alkohol op til 16,5 % på en bar i byen?
Blandt de 15-25-årige, der mener at vide, hvor gammel man skal være – fordelt på alder* (n=1.902²⁸).*

*Ikke signifikant forskel på køn og region.

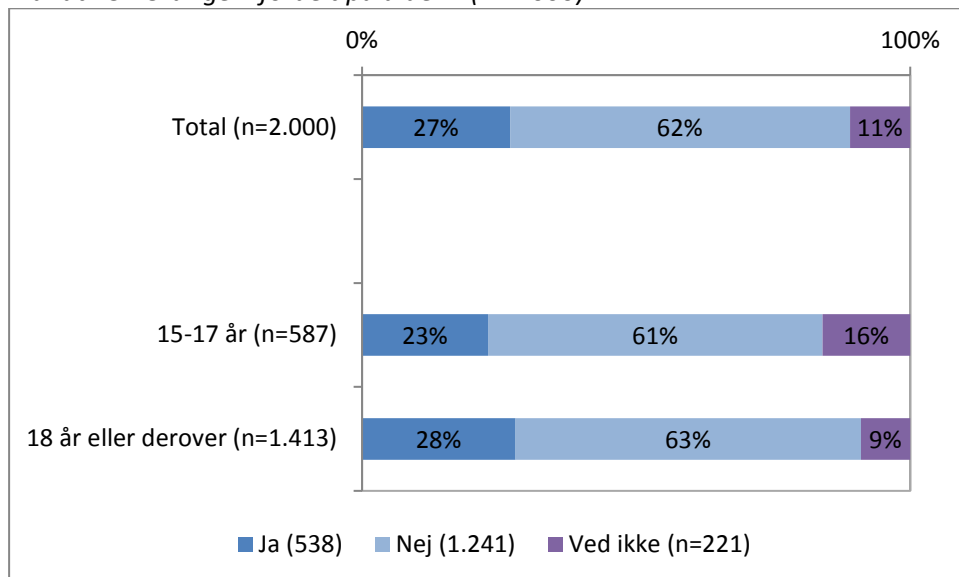
²⁸ Respondenter, der har svaret "Ved ikke" (n=98) er ekskluderet fra analysen.

Figur 8.6. Hvor gammel skal man være for at købe alkohol over 16,5 % på en bar i byen?
Blandt 15-25-årige²⁹ (n=2.000).

Aldersgrænse for køb af alkohol

Figur 8.7. Mener du, at det skal være helt forbudt for børn og unge under 18 år at købe alkohol?
Blandt 15-25-årige – fordelt på alder³⁰ (n=2.000).

*Ikke signifikant forskel på køn og region.

²⁹ Ingen underanalyser, da der ikke er signifikant forskel på køn, alder og region.

³⁰ Ingen underanalyser, da der ikke er signifikant forskel på køn, alder og region.

9. Holdninger til alkohol og fuldskab

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

Ca. 27 % af elever i 7. klasse (omkring 13 år) er meget enige i, at der ikke er nogen grund til at drikke alkohol, når man er til fest, mens kun 9 % er meget uenige (17).

Alkohol og fest

Figur 9.1.

- 96 % af 15-25-årige er enige i, at det er ok at sige nej tak til alkohol til fester, mens 90 % er uenige i, at man er cool, hvis man drikker sig fuld.
- Ligeledes er størstedelen af de 15-25-årige uenige i, 1) at man kun er en del af fællesskabet, hvis man drikker alkohol (68 %), 2) at man har brug for alkohol for at have det sjovt (66 %), og 3) at det giver status at drikke alkohol (75 %).

Unge metoder til at undgå at blive for fulde

Figur 9.2.

- Mere end seks ud af ti af de 15-25-årige (62 %), der drikker alkohol, drikker vand eller andet uden alkohol i, hvis de vil undgå at blive for fulde, mens 54 % holder pauser i deres alkoholindtag og 51 % spiser noget.
- En femtedel af de 15-25-årige tæller, hvor mange genstande de drikker, og 13 % gør ikke noget for at undgå at blive for fulde.

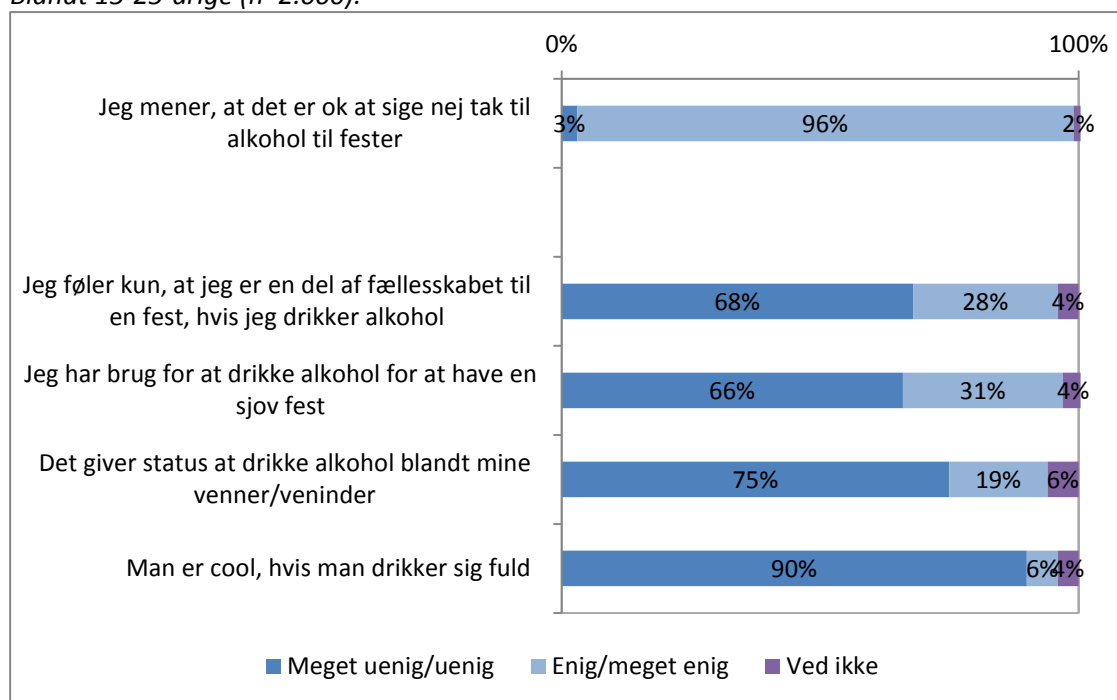
Unge grunde til at undgå alkohol til fester

Figur 9.3.

- Den hyppigst angivne grund til ikke at drikke alkohol til en fest er, at man skal køre hjem. 90 % af de 18-25-årige, der drikker alkohol, angiver dette. Spørgsmålet er ikke aktuelt for de 15-17-årige, da de endnu ikke kan tage kørekort.
- 78 % angiver, at de vil undgå alkohol, hvis de skal i skole/på studie eller arbejde næste dag.
- 78 % af kvinder, der drikker alkohol, angiver, at de ikke vil drikke alkohol til en fest, hvis de er gravide.
- 2 % kan *ikke* finde på at sige nej tak til alkohol til en fest.

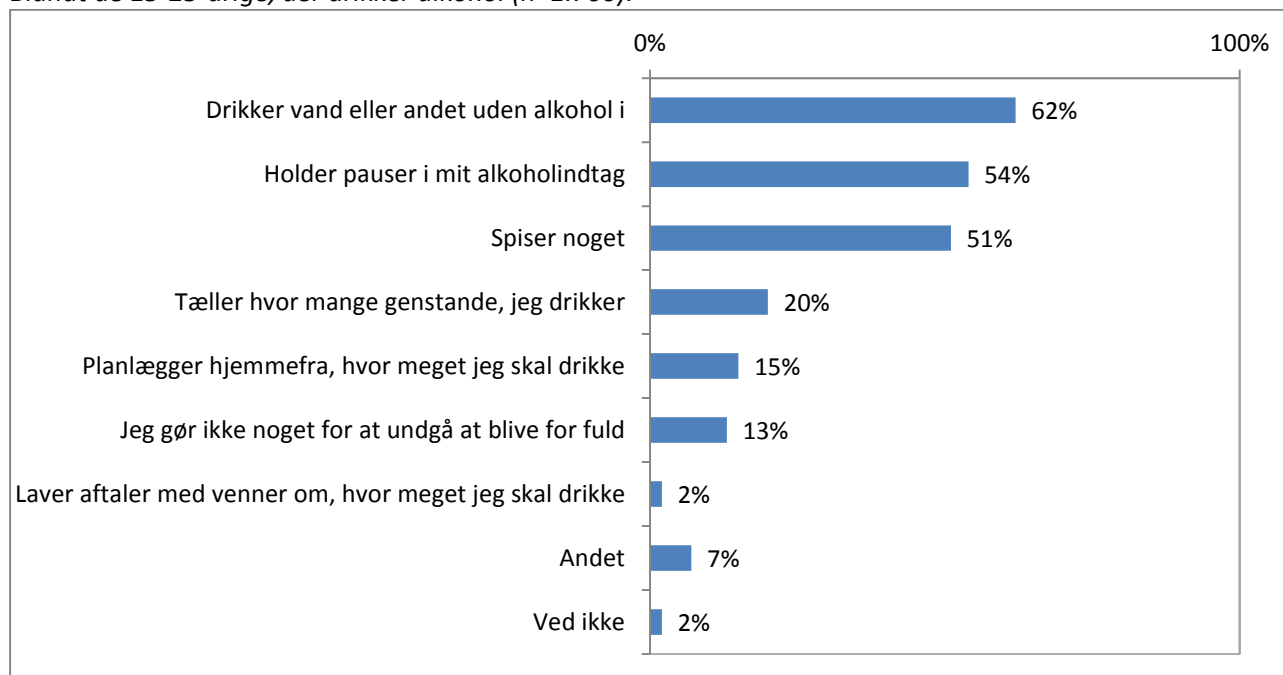
Alkohol og fest

Figur 9.1. Holdning til alkohols betydning til fester.
Blandt 15-25-årige (n=2.000).

Unge metoder til at undgå at blive for fulde

Figur 9.2. I løbet af en typisk aften, hvor du drikker alkohol, hvad gør du så for at undgå at blive fuld?
Det var muligt at angive flere svar.
Blandt de 15-25-årige, der drikker alkohol (n=1.760).

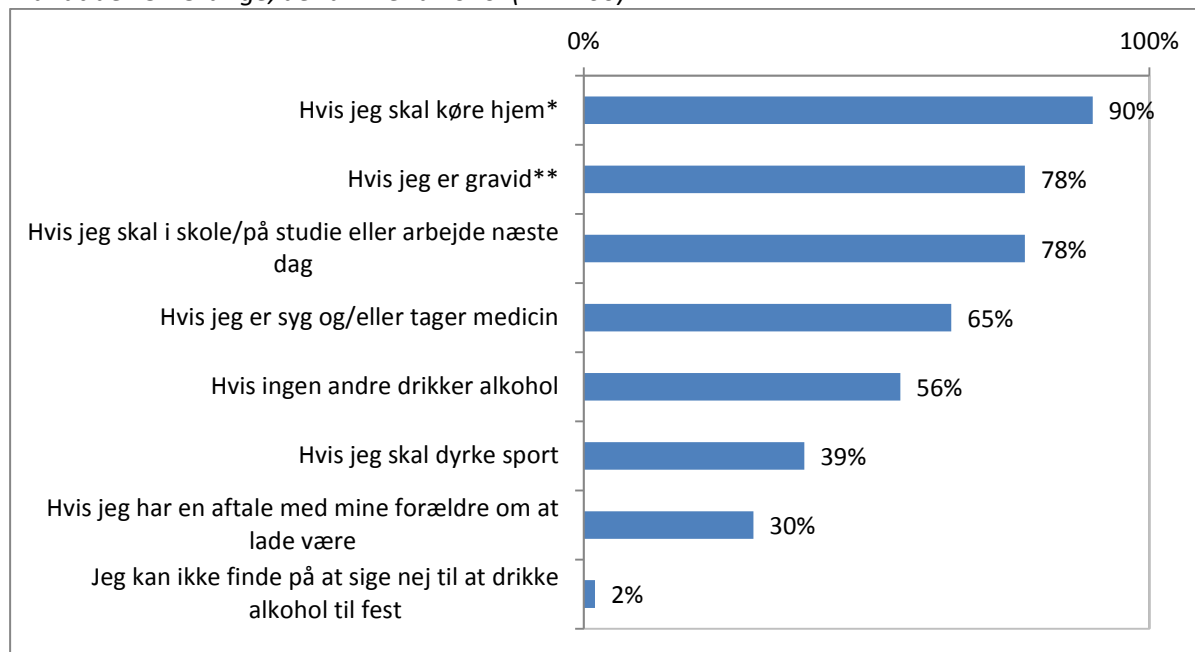

Unge grunde til at undgå alkohol til fester

Figur 9.3. *Hvad kan få dig til at sige nej til at drikke alkohol til en fest?*

Det var muligt at angive flere svar.

Blandt de 15-25-årige, der drikker alkohol (n=1.760).

*Kun 18+-årige (n=1.317)

** Kun kvinder (n=872)

10. Unge kendskab til risici ved alkoholforbrug

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

Den danske befolkning har generelt et begrænset kendskab til de sundhedsmæssige risici ved at drikke alkohol. Eksempelvis ved kun 6 % af danskerne mellem 18 og 74 år, at brystkræft er én af de vigtigste alkoholrelaterede sundhedsrisici blandt kvinder, der drikker over 14 genstande om ugen (19).

Når unge 15-16-årige skal angive deres vigtigste bekymringer i forhold til at drikke alkohol, angiver størstedelen (60 %), at de er bekymrede for at komme galt afsted i trafikken eller miste kontrollen (58 %), mens færre (44 %) er bekymrede for at få helbredsskader på længere sigt pga. deres alkoholforbrug (11).

Unge holdninger til alkohol og sundhed

Figur 10.1.

- Blandt de 15-25-årige er næsten alle (94 %) enige i, at der er en sundhedsskadelig risiko ved at drikke alkohol.

Figur 10.2.

- En anelse større andel af de 15-25 årige kvinder er enig i, at der er en sundhedsskadelig risiko ved at drikke alkohol sammenlignet med mændene (98 % vs. 95 %).

Unge vurdering af at være udsat for sundhedsskadelige risici grundet deres alkoholforbrug

Figur 10.3.

- 79 % mener ikke, at de er *personligt* er udsat for en risiko ved at drikke alkohol.

Figur 10.4.

- Lidt flere mænd (18 %) end kvinder (14 %) er enige i, at de personligt er udsat for en sundhedsskadelig risiko pga. deres alkoholindtag.
- Ligeledes mener flere 21-25-årige end 15-20-årige at de personligt er udsat for en sundhedsskadelig risiko grundet alkohol (20 % vs. 12 %).

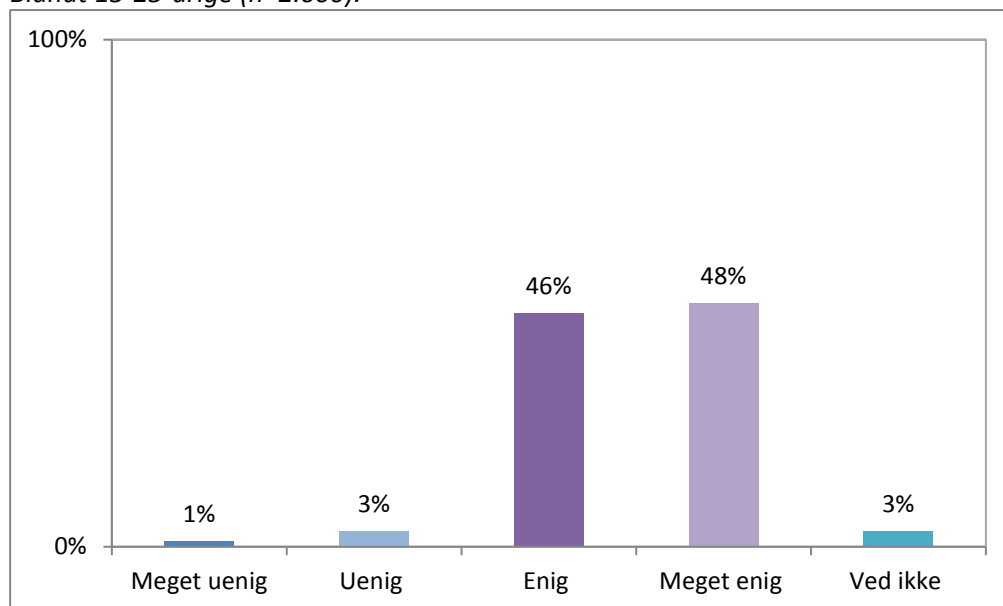
Unge kendskab til alkoholrelaterede sygdomme

Figur 10.5.

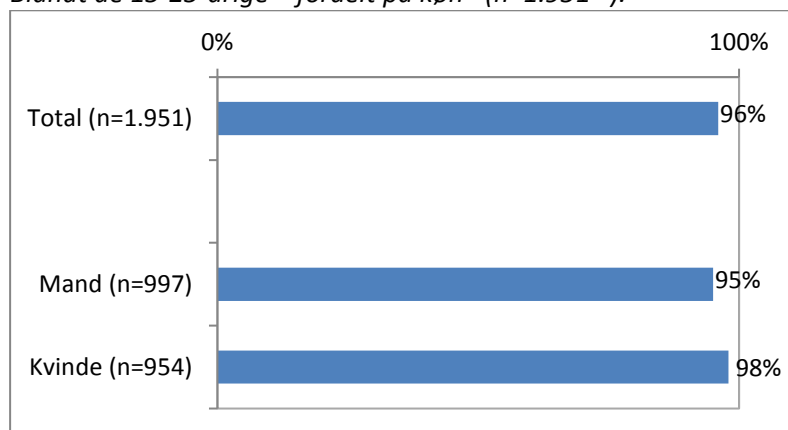
- 85 % af de 15-25-årige mener, at et stort alkoholindtag kan medføre leverskader.
- En fjerdedel af de 15-25-årige mener, at et stort alkoholindtag kan medføre hjerte-kar-sygdomme, 16 % at et stort alkoholforbrug kan medføre alkoholafhængighed/-forgiftning, ligeledes mener 16 % at et stort forbrug kan medføre kræft og endelig mener 15 %, at et stort forbrug kan medføre hjerne og/eller nerveskader.

Unge holdninger til alkohol og sundhed

Figur 10.1. *Hvor enig/uenig er du i, at der er en sundhedsskadelig risiko ved at drikke alkohol? Blandt 15-25-årige (n=2.000).*

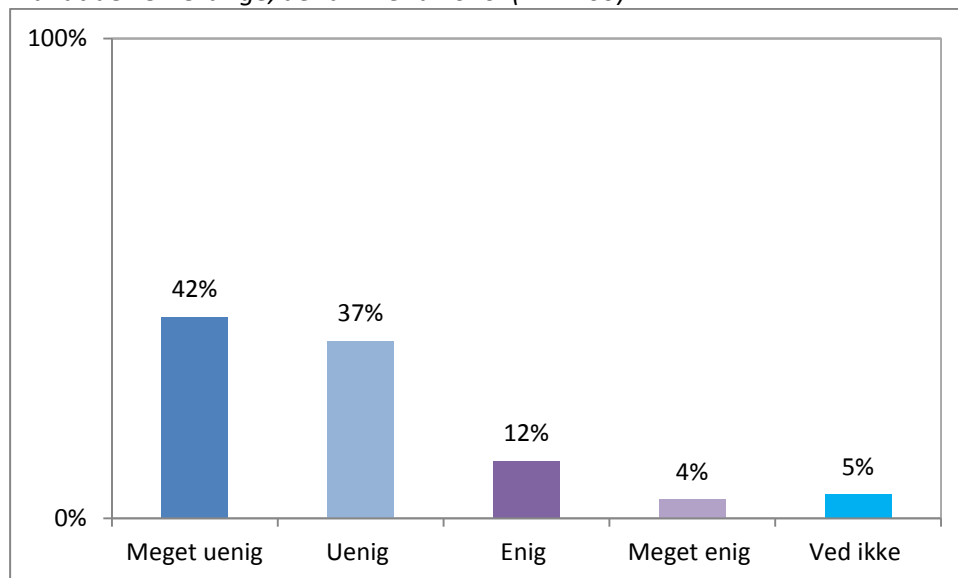
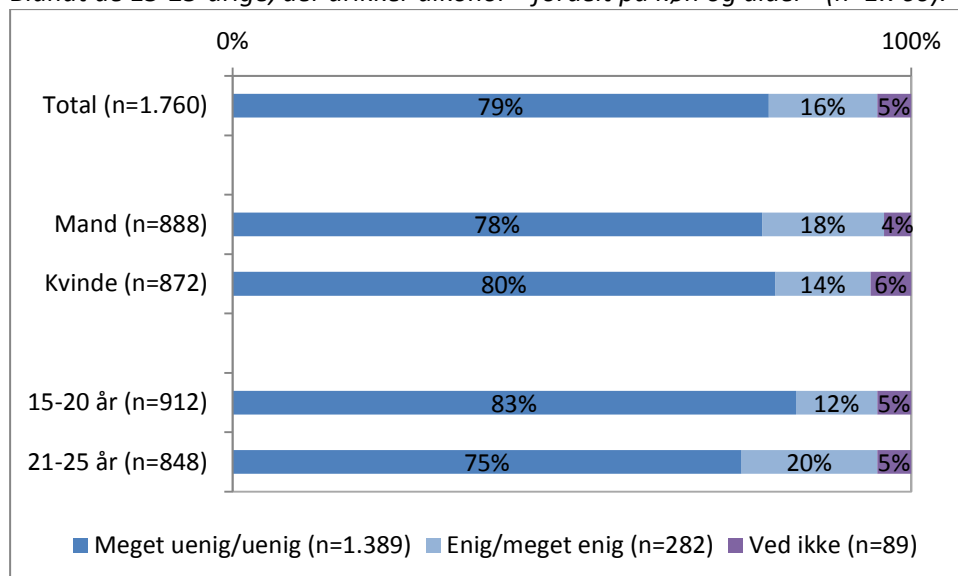

Figur 10.2. *Andelen af unge, der er enige/meget enige i, at der er en sundhedsskadelig risiko ved at drikke alkohol. Blandt de 15-25-årige – fordelt på køn* (n=1.951³¹).*

*Ingen signifikant forskel på alder og region.

³¹ Respondenter, der har svaret "Ved ikke" (n=49), er ekskluderet fra analysen.

Unge vurdering af at være udsat for sundhedsskadelige risici grundet deres alkoholforbrug
Figur 10.3. *Hvor enig/uenig er du i, at du personligt er udsat for en sundhedsskadelig risiko pga. dit indtag af alkohol?*
Blandt de 15-25-årige, der drikker alkohol (n=1.760).

Figur 10.4. *Andelen af unge, der er enige/meget enige i, at de personligt er udsat for en sundhedsskadelig risiko pga. deres indtag af alkohol.*
Blandt de 15-25-årige, der drikker alkohol – fordelt på køn og alder (n=1.760).*

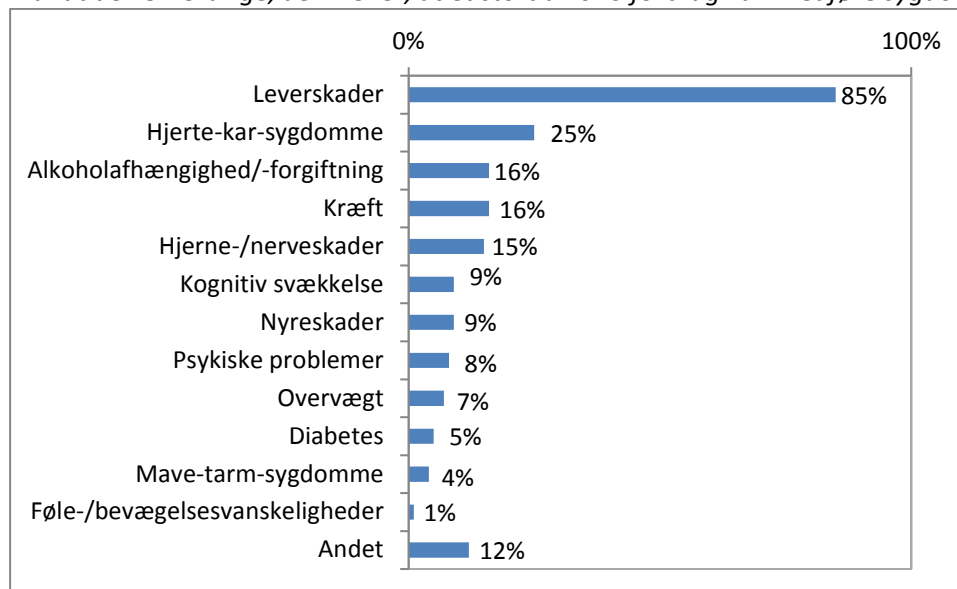
*Ingen signifikant forskel på region.

Unge kendskab til alkoholrelaterede sygdomme

Figur 10.5. Hvilke sygdomme mener du, at et stort alkoholindtag kan medføre?

Det var muligt at angive flere svar.

Blandt de 15-25-årige, der mener, at et stort alkoholforbrug kan medføre sygdomme (n=1.384³²).

³² De respondenter, der ikke mener, at et stort alkoholforbrug kan medføre sygdomme (n=15), de respondenter, der ikke ved, hvilke sygdomme, et stort alkoholforbrug kan medføre (n=566), og de respondenter, der ikke har skrevet en eller flere reelle sygdomme i det åbne svarfelt (n=35) er ekskluderet fra analyserne til figur 10.6.

11. Metode

Denne rapport er baseret på data fra en undersøgelse blandt 2.000 unge i alderen 15-25 år fra Danmark. Data er indsamlet af analysebureauet Gallup i perioden 3. februar til 9. marts 2014 og er nationalt repræsentativt på køn, alder og landsdel (øst/vest). Dataindsamlingen er forgået ved hjælp af et webbaseret spørgeskema, og alle data om de 15-25-årige respondenter er selvrapporterede.

Denne rapport omhandler udelukkende unges alkoholvaner, selvom der under dataindsamlingen yderligere blev spurgt ind til respondenternes solarievaner. Data herom er afrapporteret i rapporten "Børn og unges solarievaner 2014", der offentliggøres primo 2015 på www.skrunedforsolen.dk under "Forskning og evaluering" → "Rapporter".

Repræsentativitet

Data er blevet indsamlet via kvoter, som er en sammensætning af data – f.eks. kvinder i alderen 15-20 år fra Vestdanmark – der svarer til den nationale sammensætning. Denne metode har sikret en national repræsentativ fordeling af respondenter i forhold til:

- Køn (mænd/kvinder)
- Alder (15-20 år og 21-25 år)
- Landsdel (Østdanmark/Vestdanmark³³)

Respondenterne har i spørgeskemaundersøgelsen angivet deres postnumre, og en regionsvariabel er omkodet ud fra disse. I tilfælde, hvor et postnummer har overlappet to regioner, er det givne postnummer kommet til at høre ind under den region, der dækker størstedelen af det geografiske postnummerområde. Data er repræsentativt på landsdel og ikke på region. Vi har dog testet, at den regionale fordeling af respondenter i undersøgelsen ikke afviger mere end 5 % fra den reelle regionale fordeling af danske borgere i alderen 15-25 år. Vi vurderer således, at datasættet for de 15-25-årige kan anses som nationalt repræsentativt på region³⁴.

Rekruttering af deltagere

Personer i alderen 15-25 år blev via Gallups forskellige adressedatabaser inviteret pr. mail til at deltage i undersøgelsen. Potentielle deltagere blev informeret om, at undersøgelsen blev gennemført på vegne af en ikkekommerciel virksomhed/organisation og at resultaterne vil blive brugt til forskning og forebyggelse. Desuden blev deltagerne gjort opmærksomme på, at de, ved at besvare spørgeskemaet, deltog i lodtrækningen om et gavekort.

³³ Region Syddanmark, Midtjylland og Nordjylland ligger i Vestdanmark, mens region Sjælland og Hovedstaden ligger i Østdanmark.

³⁴ Danmarks statistik, folketal d. 1. i kvartalet 2014 – efter tid, område, alder og køn.

Spørgeskemaet

Spørgeskemaet er udviklet af Alkoholkampagnens evalueringsenhed. Inspiration til spørgsmålsudviklingen og visse begrebsdefinitioner er bl.a. fået fra Statens Institut for Folkesundhed (SIF), Projekt unge og alkohol (PUNA), Børnerådet og Kræftens Bekæmpelses barometerundersøgelse samt MULD-rapporter.

Svarprocent

Gallup indsamlede data fra i alt 3.000 respondenter i alderen 12-25 år. I denne rapport inddrages kun data fra den ældre aldersgruppe, altså de 15-25-årige. Data fra unge mellem 12 og 14 år vil blive afrapporteret i en anden rapport om unge og alkohol, som vil have fokus på alkoholdebut frem for alkoholforbrug, og som vil blive offentliggjort i 2015. Der blev i alt inviteret 23.930 unge i alderen 12-25 år til undersøgelsen. Gallup udsendte af to omgange påmindende e-mails til personerne, og grupper, som var særlig svære at nå, blev telefonisk påmindet om deltagelse. I alt blev spørgeskemaet besvaret af 3.796 personer. Efter rensning og eliminering af overskydende interview fra opfyldte kvoteceller endte der med at være 3.000 besvarelser – herunder 1.000 besvarelser fra 12-14-årige respondenter og 2.000 besvarelser fra 15-25-årige respondenter.

Tabel 11.1. Svarprocenter

	Antal personer (svarprocent)	Frafald
Inviterede til undersøgelsen	23.930	20.134 besvarede ikke spørgeskemaet.
Respondenter, der har besvaret spørgeskemaet	3.796 (15,7 %)	796 blev ekskluderet (opfyldt kvote)
Respondenter, der opdeles og bruges i to undersøgelser	3.000 (12,3 %)	1.000 blev brugt i en anden rapport (12-14-årige respondenter)
Respondenter i datasæt, der er anvendt i denne rapport	2.000	

Bortfaldsproblematikker ved webundersøgelser

Webbaserede undersøgelser bliver oftere og oftere anvendt til indsamling af data til befolkningsrepræsentative undersøgelser. Denne slags undersøgelser er nyere end postale og telefoniske undersøgelser og har visse fordele, men også nogle svagheder. En fordel ved webundersøgelser er, at de både er billigere og hurtigere at gennemføre end postale undersøgelser og telefoninterviews. Dog bliver svarprocenten for webundersøgelser generelt lavere end for andre former for undersøgelser (20). Det gør det sværere at udelukke, at respondenter, der har valgt at deltage i en undersøgelse som denne, adskiller sig fra den generelle danske befolkning. Det kan være

tilfældet, at personer, der drikker særligt meget, ikke har været så motiverede for at deltage i undersøgelsen. Samtidig kan det tænkes, at personer, som *slet ikke* drikker alkohol, heller ikke har haft den store interesse i at deltage. Uden at vi med sikkerhed kan vide det, kan det således forekomme, at personer i ydergrupperne – altså de, der drikker særlig meget og de, der slet ikke drikker – er underrepræsenteret i denne undersøgelse. Vi har imidlertid ikke nogen oplysninger om de personer, der ikke har besvaret spørgeskemaet, og det er derfor ikke muligt, via en bortfaldsanalyse, at undersøge, hvad der kendetegner denne persongruppe. En dataindsamling via kvoter kan imidlertid sikre, at det ønskede antal besvarelser fra bestemte persongrupper (i forhold til køn, alder og landsdel/region) kan opnås, hvilket gør bortfaldsproblematikken mindre alvorlig i denne undersøgelse, selvom den stadigvæk er eksisterende.

Selvrapporteringen skaber ydermere en vis usikkerhed ved data. Det kan opfattes som selvbekræftende at udfylde et spørgeskema, hvor man ved, at man svarer det, som afsenderen gerne vil høre. Der kan således være tale om en underrapportering af unges alkoholvaner. Denne problemstilling er imidlertid ikke anderledes i denne undersøgelse end i andre spørgeskemaundersøgelser, hvor der spørges til alkoholforbrug blandt unge. Anonymiteten ved spørgeskemaundersøgelser kan imidlertid hjælpe til, at personer føler det nemmere at give reelle svar, sammenlignet med telefoniske interviews, hvor man i højere grad kan have en følelse af, at skulle stå til ansvar for ens besvarelse.

Statistiske analyser

I rapporten præsenteres signifikante forskelle i forhold til køn, alder og region. Signifikante forskelle belyses ved χ^2 -tests, hvor et signifikansniveau på 5 % er valgt. Alle analyser er fortaget i PASW Statistics 18 (SPSS Inc.).

Overvejelser omkring forældres uddannelse som baggrundsvariabel

I undersøgelsen blev de 15-25-årige respondenter spurgt til deres forældres uddannelsesniveau, og den forælder med det højeste uddannelsesniveau blev brugt i variabelen "Forældres uddannelse". Variablen blev inddraget for at vurdere, om forældres uddannelsesniveau er associeret med unges alkoholvaner. Det viste sig dog, at variabelen ikke bidrog med nogen relevante fund. De få steder, hvor forældres uddannelse var signifikant associeret med unges alkoholvaner, var der ingen tendens til, at sammenhængen gik i en bestemt retning. Vi ved desværre ikke, om det skyldes, at der ikke er nogen egentlig sammenhæng mellem forældres uddannelsesniveau og unges alkoholvaner, eller om det skyldes, at vores metode til at spørge til forældres uddannelse ikke har været valid. På denne baggrund er variabelen "Forældres uddannelse" *ikke* medtaget i rapportens analyser.

Spørgsmål til undersøgelsen?

Spørgsmål til undersøgelsen, datagrundlag, metode mv. kan rettes til analyse- og evalueringskonsulent Christine Lind Behrens (behrens@cancer.dk) fra Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens 'Fuld af liv'-kampagnes evalueringsenhed.

Litteratur

- (1) Schutze M, Boeing H, Pischon T, Rehm J, Kehoe T, Gmel G et al. *Alcohol attributable burden of incidence of cancer in eight European countries based on results from prospective cohort study*. BMJ 2011;342:d1584.
- (2) WHO, Management of Substance Abuse Team. *Global Status Report on Alcohol and Health 2014*. 2014. Geneva, Switzerland, WHO.
- (3) Broholm, K. *Alkohol og Helbred*. København: Sundhedsstyrelsen; 2008.
- (4) Andersen A, Due P, Holstein BE, Iversen L. Tracking Drinking Behaviour from Age 15-19 years. *Addiction* 2003;(98):1505-11.
- (5) Bonomo Y. Early onset of drinking increases alcohol use in adulthood. *Evid Based Ment Health* 2005 November;8(4):98.
- (6) Pitkänen T, Lyyra A, Pulkkinen L. Age of onset of drinking and the use of alcohol in adulthood: a follow-up study from age 8–42 for females and males. *Addiction* 2005;100.
- (7) Grant BF, Stinson FS, Harford TC. Age at onset of alcohol use and DSM-IV alcohol abuse and dependence: a 12-year follow-up. *J Subst Abuse* 2001;13(4):493-504.
- (8) Hingson RW, Heeren T, Winter MR. Age at drinking onset and alcohol dependence: age at onset, duration, and severity. *Arch Pediatr Adolesc Med* 2006 July;160(7):739-46.
- (9) Hibell, B., Guttormsson, U., Ahlström, S., Balakireva, O., Bjarnason, T., Kokkevi, A., and Kraus, L. *The 2011 ESPAD Report - Substance Use among Students in 36 European Countries*. The Swedish Council for Information on Alcohol and other Drugs (CAN), The European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA), Council of Europe, Co-operation Group to Combat Drug Abuse and Illicit Trafficking in Drugs (Pompidou Group); 2012.
- (10) Hibell, B., Guttormsson, U., Ahlström, S., Balakireva, O., Bjarnason, T., Kokkevi, A., and Kraus, L. *The 2007 ESPAD Report - Substance Use among Students in 35 European Countries*. The Swedish Council for Information on Alcohol and other Drugs (CAN) The European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA) Council of Europe, Co-operation Group to Combat Drug Abuse and Illicit Trafficking in Drugs (Pompidou Group); 2009.
- (11) Gundelach P, Järvinen M, Demant J, Østergaard J. *Unge, fester og alkohol*. København: Akademisk Forlag; 2006.
- (12) Marosi, K. *Undersøgelse af de 11-15 åriges livstil og sundhedsvaner 1997-2008*. København: Sundhedsstyrelsen; 2010.
- (13) Andersen A, Bendtsen P, Brixval CS, Christensen AM, Damsgaard MT, Due P et al. *Skolebørnsundersøgelsen 2010*. København: Forskningsprogrammet for Børn og Unges Sundhed (FoBUS) Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet; 2011.
- (14) Sundhedsstyrelsen. *Den Nationale Sundhedsprofil 2013*. 2014. Sundhedsstyrelsen.

- (15) Sundhedsstyrelsen. Danskernes alkoholvaner 2008. 2014. Sundhedsstyrelsen.
- (16) Børnerådet. 350 unges forhold til alkohol. 2006. Børnerådet.
- (17) Børnerådet. Teenagere og alkohol. 2003. Børnerådet.
- (18) Hvidtfeldt, U. A., Hansen, A. B. G., Grønbæk, M., and Tolstrup, J. S. Alkoholforbrug i Danmark - kvantificering og karakteristik af storforbrugere og afhængige. København: Statens Institut for Folkesundhed; 2008.
- (19) Nyhedernes Tænk tank Mandag, Morgen and Trygfonden. Fremtidens Alkoholpolitik - Ifølge Danskerne. København, Kgs. Lyngby: Nyhedernes Tænk tank Mandag Morgen og Trygfonden; 2009.
- (20) Dobrow MJ, Orchard MC, Golden B, Holowaty E, Paszat L, Brown AD et al. Response audit of an Internet survey of health care providers and administrators: implications for determination of response rates. *J Med Internet Res* 2008;10(4):e30.
- (21) Eliassen M, Becker U, Brænbæk M, Juel K, Tolstrup JS. Alcohol-attributable and alcohol-preventable mortality in Denmark: an analysis of which intake levels contribute most to alcohol's harmful and beneficial effects. *Eur J Epidemiol* 2014 Jan;29(1):15-26.
- (22) WHO I. Alcohol drinking (IARC monographs on the evaluation of the carcinogenic risks to humans). 1988;44.

I denne rapport kortlægges unges alkoholvaner i Danmark 2014. Rapporten er baseret på en webbaseret spørgeskemaundersøgelse blandt 2.000 unge i alderen 15-25 år. Data er nationalt repræsentativt i forhold til køn, alder og landsdel.

I rapporten kortlægges blandt andet 15-25 åriges:

- Alkohol- og fuldskabsdebut
- Alkoholforbrug
- Motiver for at drikke/ikke at drikke alkohol
- Kendskab til sundhedsrisici ved alkoholforbrug

Rapporten er udarbejdet af evalueringenheden hos Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens Alkoholkampagne 'Fuld af liv'.

Fuld af liv
Kræftens Bekæmpelse og
TrygFondens alkoholkampagne
Strandboulevarden 49
2100 København Ø
Tlf.: 35 25 75 00
www.fuldafliv.dk